

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DOTYCZĄCA PROJEKTU
MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBSZARU
„MORASKO – RADOJEWÓ – UMULTOWO” KLIN ZIELENI
W REJONIE UL. UMULTOWSKIEJ W POZNANIU

OPRACOWANIE:

ZESPÓŁ OPRACOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH
MGR INŻ. AGNIESZKA WIECZORKIEWICZ

WSPÓŁPRACA:

MGR KRYSZYNA BEREZOWSKA-APOLINARSKA - AKUSTYKA
BIEGŁY Z LISTY WOJEWODY WLKP. NR 0006

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
1.1 Informacje wstępne	3
1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania	3
1.3 Cel i zakres merytoryczny opracowania	3
1.4 Wykorzystane materiały i metody pracy	4
2. CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	6
2.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	6
2.2. Elementy dziedzictwa kulturowego	7
2.3. Rzeźba terenu	7
2.4. Budowa geologiczna i warunki gruntowe	8
2.5. Zasoby naturalne	8
2.6. Warunki wodne	8
2.7. Szata roślinna	9
2.8. Zwierzęta	9
2.9. Gleby	10
2.10. Klimat lokalny	11
2.11. Jakość powietrza atmosferycznego	12
2.12. Klimat akustyczny	14
2.13. Jakość wód	15
3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY	17
4. INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU	18
4.1. Cel opracowania projektu planu	18
4.2. Ustalenia projektu planu	19
4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami	20
4.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu	22
5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	22
6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO ...	26
6.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	26
6.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	27
6.3. Oddziaływanie na zasoby naturalne	28
6.4. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, szatę roślinną i zwierzęta	28
6.5. Oddziaływanie na ludzi	29
6.6. Oddziaływanie na krajobraz	30
6.7. Oddziaływanie na klimat akustyczny	31
6.8. Oddziaływanie na powietrze	32
6.9. Oddziaływanie na klimat	32
6.10. Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe	33
6.11. Oddziaływanie na dobra materialne	34
6.12. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000	34
6.13. Oddziaływanie transgraniczne	35
7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	35
8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE MPZP .	36
9. WNIOSKI I STRESZCZENIE	36

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

1. Granice obszaru objętego opracowaniem mpzp na tle ortofotomapy miasta Poznania
2. Dokumentacja fotograficzna
3. Projekt mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu, MPU 2018 r.

1. WPROWADZENIE

1.1 Informacje wstępne

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu.

Projekt planu sporządzany jest na podstawie uchwały Nr XXVII/203/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 9 września 2003 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” w Poznaniu. Wspomniana powyżej uchwała dopuszcza odrębne opracowanie i uchwalanie planów dla poszczególnych części obszaru „Moraska – Radojewa – Umultowa”.

Granica przedmiotowego projektu planu obejmuje tereny zlokalizowane w północnej części miasta Poznania (w obrębie Moraska), położone między ulicami: Mleczową, Huby Moraskie oraz Umultowską, w sąsiedztwie terenów Kampusu Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Szczegółowy przebieg granic obszaru, dla którego sporządzono projekt mpzp, przedstawiono na załączniku graficznym do niniejszego opracowania (załącznik nr 1). Powierzchnia obszaru objętego sporządzeniem planu miejscowego wynosi 21,25 ha.

1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. W myśl powyższej ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu. Zgodnie z art. 51 ust. 1, organ opracowujący m.in. projekt planu zagospodarowania przestrzennego sporządza prognozę oddziaływania na środowisko.

Na obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko dotyczącej projektu planu miejscowego wskazują również zapisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, zgodnie z którymi wójt, burmistrz albo prezydent miasta „sporządza projekt planu miejscowego (...), wraz z prognozą oddziaływania na środowisko”. Stosownie do tej ustawy projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko przedkładane są instytucjom i organom właściwym do zaopiniowania i uzgodnienia projektu planu, a także są przedmiotem społecznej oceny – podlegają wyłożeniu do publicznego wglądu.

1.3 Cel i zakres merytoryczny opracowania

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi element procesu sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Jej głównym celem jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko przyrodnicze, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie planu różnych form zagospodarowania przestrzennego. W tym celu, w prognozie ocenia się relacje pomiędzy przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami planistycznymi, a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego.

W prognozie oddziaływania na środowisko analizie i ocenie podlega projekt uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (tekst) wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik graficzny uchwały. Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie określa w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Zgodnie z art. 52 ust. 1 ww. ustawy, informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko muszą być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny, a także dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości informacji zawartych w projekcie planu miejscowego.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy, zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy:

- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu – pismem WOO-III.411.545.2017.JM1.1 z dnia 21.12.2017 r.,
- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu – pismem NS-52/3-283/17 z dnia 05.12.2017 r.

1.4. Wykorzystane materiały i metody pracy

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe:

Literatura:

- Kondracki J., *Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994,
- Krygowski B., *Geografia fizyczna Niziny Wielkopolskiej, Cz. I Geomorfologia*, PTPN, Wyd. Mat.-Przycz., Komitet Fizjograficzny, Poznań 1961,
- *Wśród zwierząt i roślin*, Kronika Miasta Poznania, Wydawnictwo Miejskie, Poznań 2002,
- Matuszkiewicz A., *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011,
- *Przyroda miasta Poznania*, Urząd Miasta Poznania Wydział Ochrony Środowiska, Poznań 2009,
- Atlas geochemiczny Poznania i okolic, 1:100 000; Lis J., Pasieczna A.; Warszawa 2005.

Materiały kartograficzne:

- mapa ewidencyjna w skali 1: 1000,
- mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, GEOMAT Sp. z o.o., Poznań 2001,
- mapa sozologiczna w skali 1:50 000, ark. . N-33-130-D Poznań, OPGK Poznań 1992,
- mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 – główny użytkowy poziom wodonośny, ark. Poznań (471), wersja cyfrowa,
- mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 – pierwszy poziom wodonośny, występowanie i hydrodynamika, ark. Poznań (471),
- szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 471 – Poznań N-33-130-D, Państwowy Instytut Geologiczny, 1990,
- Atlas geologiczno-inżynierski Poznania, Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych w Warszawie, Przedsiębiorstwo Geodezyjno i Geologiczno-Fizjograficzne, Warszawa, sierpień 2007 r.

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2017 r., poz. 519, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1405, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1073, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2016 r., poz. 2134, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2017 r., poz. 2187, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1987, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1332, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminie* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1289, tekst jednolity z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz.U. z 2015 r., poz. 1422, tekst jednolity),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. *w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych* (Dz.U. z 2016 r., poz. 1187),

- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409),
- Uchwała Nr XI/316/15 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 października 2015 r. w sprawie Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 03.11.2015 r., poz. 6241),
- Rozporządzenie Nr 39/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 4, poz. 61 z dnia 31 stycznia 2008 r.) – akt archiwalny,
- Uchwała Nr XXIX/561/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. Wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 15.01.2013 r., poz. 508) – akt archiwalny,
- Mapa akustyczna miasta Poznania 2017, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017,
- Dyrektywa Rady z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza (96/62/WE),
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa).

Dokumenty, inne dostępne opracowania:

- projekt uchwały Rady Miasta Poznania w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu, MPU 2018,
- uchwała Nr XXVII/203/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 9 września 2003 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” w Poznaniu,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, przyjęte uchwałą Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.,
- Program ochrony środowiska dla miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku, Uchwała Nr LIV/978/VII/2017 Rady Miasta Poznania z dnia 26 września 2017 r.,
- Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2010, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ, Poznań 2011,
- Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2015, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2016,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2015, WIOŚ, Poznań, kwiecień 2016,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2016, WIOŚ, Poznań, kwiecień 2017,
- Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w roku 2015 /wg badań PIG/,
- Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej w ramach monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wód podziemnych w roku 2016 /wg badań PIG/,
- Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50000, arkusz Poznań (471), Chmal R., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997,
- Borysiak J., Stachnowicz W., Czępiński K., POZNAŃ OBSZAR MORASKO-RADOJEWO-UMULTOWO OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE DO PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ETAP 1, CZĘŚĆ I, OBSZARY ŚRODOWISKOTWÓRCZE I PRZYRODNICZO CENNE WYMAGAJĄCE SZCZEGÓLNEJ OCHRONY, Poznań 2002 r.,
- Czaban A., Mielcarek M., OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego MORASKO–RADOJEWO–UMULTOWO Cz. I Delimitacja obszarów o wiodącej funkcji ekologicznej, Poznań 2003 r.,

- Aktualizacja opracowania ekofizjograficznego dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania., Moczko A., Wieczorkiewicz A., Zomerska J., Berezowska-Apolinarska K. (współpraca w zakresie akustyki), MPU, Poznań, 2012,
- Bereszyński A., Homan E., *Występowanie bobra europejskiego (Castor fiber Linnaeus, 1758) w Poznaniu*, Nauka Przyroda Technologie, 2007, tom1, Zeszyt 2, Wydawnictwo Akademii Rolniczej im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu,
- Kaczmarski M., Kaczmarek J., Pędziwiatr K., Jakubowska A., Antkowiak M., Konieczna P, Atlas rozmieszczenia płazów na terenie miasta Poznania – narzędzie skutecznej ochrony gatunkowej, Klub Przyrodników Koło Poznańskie, Poznań 2013.

Inne źródła:

- wizja terenowa (grudzień 2017 r./styczeń 2018 r.),
- dokumentacja fotograficzna (MPU, grudzień 2017 r./styczeń 2018 r.),
- www.poznan.pios.gov.pl,
- mapa SIP ZGiKM GEOPOZ,
- epsh.pgi.gov.pl
- baza.pgi.gov.pl,
- www.gdos.gov.pl.

Informacje uzyskane z powyższych materiałów źródłowych oraz informacje zebrane podczas przeprowadzonej wizji terenowej pozwoliły na opracowanie ogólnej charakterystyki środowiska przyrodniczego omawianego obszaru w podziale na jego poszczególne komponenty, w tym: rzeźbę terenu, budowę geologiczną i warunki podłoża, warunki wodne, szatę roślinną, świat zwierzęcy, gleby, klimat lokalny. Na podstawie pozyskanych informacji określono również stan środowiska przyrodniczego w zakresie jakości powietrza, wód i klimatu akustycznego, a także wskazano obecny sposób i stan zagospodarowania obszaru objętego projektem planu. Należy jednak zaznaczyć, że przeprowadzenie wizji terenowych w ograniczonym przedziale czasowym oraz w niekorzystnym (z punktu widzenia inwentaryzacji wszystkich występujących na tym terenie przedstawicieli lokalnej flory i fauny) terminie, nie pozwoliło na przeprowadzenie inwentaryzacji w sposób wyczerpujący, umożliwiający zidentyfikowanie wszystkich gatunków występujących w granicach obszaru opracowania.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody indukcyjno-opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń planu. Posłużono się również metodą porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania planistyczne z istniejącymi uwarunkowaniami środowiskowymi. Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w tym kontekście – stopień ogólności ustaleń planu.

2. CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Obszar objęty granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu obejmuje tereny położone w północnej części miasta (w obrębie Moraska). Przedmiotowy obszar obejmuje zlokalizowane w rejonie ul. Umultowskiej i ul. Huby Moraskie tereny leśne, jak również zajmujące znacznie mniejszą powierzchnię tereny zieleni towarzyszącej występującym tu wodom powierzchniowym. W południowo-wschodniej części obszaru opracowania zlokalizowany jest niewielki staw, zasilany przez przepływające w jego sąsiedztwie cieki (w tym fragment Potoku Umultowskiego).

W dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów objętych granicami projektu mpzp wyróżnia się dominujący udział lasów, obejmujących ponad 70% całkowitej powierzchni projektu mpzp. W drzewostanie zaznacza się dominujący udział sosny zwyczajnej (*Pinus sylvestris*), której w domieszce towarzysza pospolite gatunki drzew liściastych. Wiek drzewostanu wynosi w większości przypadków 50-60 lat.

Część terenów położonych w rejonie południowo-wschodniej granicy analizowanego obszaru zajmują tereny wód powierzchniowych oraz towarzyszącej im zieleni nieurządzonej. Wskazać tu należy przede wszystkim tereny zieleni występującej wokół niewielkiego stawu (głównie szuwały trzcinowe), łączącego się przepustem ze stawem zlokalizowanym poza południową granicą obszaru projektu planu (przepust pod ul. Huby Moraskie).

W granicach analizowanego obszaru nie funkcjonuje obecnie jakakolwiek zabudowa. W bliskim sąsiedztwie południowej granicy obszaru projektu mpzp funkcjonuje zabudowa kampusu Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu (budynki Wydziału Matematyki i Informatyki, Wydziału Fizyki oraz Wydziału Biologii i Chemii) wraz z towarzyszącymi jej terenami zieleni urządzonej oraz terenami parkingów. Od strony wschodniej analizowany obszar graniczy bezpośrednio z ul. Umultowską oraz zabudową osiedla Różany Potok.

Obsługę komunikacyjną terenów zlokalizowanych w granicach analizowanego obszaru zapewniają drogi przebiegające poza jego granicami – ul. Umultowska (przebiegająca wzdłuż granicy wschodniej), ul. Huby Moraskie (przebiegająca wzdłuż granicy południowej) oraz ul. Mleczowa (przebiegająca wzdłuż północnej granicy obszaru projektu mpzp). Sieci infrastruktury technicznej przebiegają zasadniczo poza granicami projektu mpzp – w przylegających do przedmiotowego obszaru drogach (linia kablowa SN, sieci kanalizacji deszczowej, sieć wodociągowa, sieć kanalizacji sanitarnej).

Sąsiedztwo obszaru projektu mpzp „morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu stanowią wspomniane już wcześniej tereny Kampusu Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu – budynki Wydziału Matematyki i Informatyki, Wydziału Fizyki oraz Wydziału Biologii i Chemii (od strony południowej), tereny leśne (sąsiadujące z omawianym obszarem od strony północno-zachodniej), tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – zrealizowanej na terenach położonych w rejonie ul. Mleczowej, a także zabudowa mieszkaniowa osiedla Różany Potok (sąsiadującego z obszarem projektu planu od strony wschodniej).

2.2. Elementy dziedzictwa kulturowego

Na obszarze objętym granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu nie stwierdzono występowania obiektów zabytkowych oraz dóbr kultury – w rozumieniu ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*.

2.3. Rzeźba terenu

Obszar opracowania, wg podziału Polski na jednostki fizycznogeograficzne, położony jest w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie (315.5)¹, w zasięgu mezoregionu Pojezierze Poznańskie (315.51). Jedynie północno-wschodnia część analizowanego obszaru położona jest w obszarze mezoregionu Poznański Przełom Warty (315.52). Pod względem geomorfologicznym analizowany obszar obejmuje tereny zlokalizowane w zasięgu poziomu wodnolodowcowego najwyższego, który rozcięty jest przez niewielką rynnę subglacialną.

Obszar stanowiący przedmiot opracowania obejmuje tereny zlokalizowane w zasięgu zlewni Strumienia Różanego (Różanego Potoku), reprezentującej typowy obraz młodoglacjalny, zlokalizowanej w obrębie strefy marginalnej stadiała poznańskiego zlodowacenia bałtyckiego. W zasięgu wspomnianej zlewni dominują trzy główne formy rzeźby polodowcowej, a mianowicie: ciąg pagórów czołowomorenowych (w części północnej), wysoczyznowa morenowa falista (w okolicy rezerwatu „Meteoryt Morasko”) oraz równina sandrowa (na południe od moren czołowych). Tereny zlokalizowane w granicach omawianego projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu zlokalizowane są natomiast w zasięgu równiny sandrowej (poziom wodnolodowcowy najwyższy).

Rzędne terenu w obrębie przedmiotowego obszaru wahają się w granicach od 87,2 do 94,7 m n.p.m. Najwyższymi rzędnymi charakteryzują się tereny położone w części północnej, natomiast najniższe rzędne notowane są w rejonie części południowo-zachodniej.

¹ Kondracki J., *Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994

2.4. Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Zgodnie z informacjami zobrazowanymi na mapie geologicznej (obejmującej swym zasięgiem obszar projektu planu)², budowa utworów czwartorzędowych występujących na przedmiotowym obszarze jest zróżnicowana w minimalnym stopniu. Na obszarze tym występują przede wszystkim plejstocenijskie piaski i żwiry wodnolodowcowe poziomu sandrowego I (faza poznańska zlodowacenia bałtyckiego). Poziom sandrowy I (90-76 m n.p.m.) jest najwyższym poziomem morfologicznym powierzchniowych osadów wodnolodowcowych³. W sąsiedztwie przepływających tędy drobnych cieków występują natomiast holocenijskie namuły piaszczyste den dolinnych. Utwory trzeciorzędowe reprezentowane są przez pliocenijskie iły i mułki (miejscami piaski) oraz występujące pod nimi mioceńskie piaski, mułki, iły i węgiel organiczny.

Zgodnie z informacjami zawartymi w Atlasie geologiczno-inżynierskim, w którym dokonano oceny warunków geologiczno-inżynierskich na terenie Poznania⁴, na głębokości 1-2 m p.p.t. występują przede wszystkim osady wodnolodowcowe poziomu sandrowego (piaski różnej granulacji i żwiry). Lokalnie, w obrębie niewielkich powierzchniowo terenów położonych w części południowej (w sąsiedztwie niewielkiego zbiornika), występują holocenijskie osady organiczne, osady den dolinnych, a także występujące nieco głębiej (ok. 2 m p.p.t.) osady lodowcowe fazy leszczyńskiej zlodowacenia bałtyckiego (piaski różnej granulacji z domieszką iłów i pyłów, żwiry oraz kamienie). Na głębokości 4 m p.p.t. również stwierdza się przewagę występowania osadów wodnolodowcowych poziomu sandrowego, oraz występujące lokalnie osady lodowcowe fazy leszczyńskiej (piaski różnej granulacji z domieszką iłów i pyłów, żwiry oraz kamienie).

Warunki budowlane w granicach obszaru mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu określa się jako zróżnicowane. Na terenach położonych w sąsiedztwie wschodniej i zachodniej granicy obszaru mpzp warunki budowlane określa się jako korzystne. Na pozostałych terenach warunki budowlane są natomiast mało korzystne lub niekorzystne (tereny podmokłe lub zabagnione, występowanie wód podziemnych do głębokości 2 m p.p.t.).

2.5. Zasoby naturalne

Obszar objęty granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu w znacznej części zlokalizowany jest w zasięgu granic udokumentowanego złoża węgla brunatnego – Naramowice⁵. Analizowany obszar położony jest natomiast poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych⁶.

2.6. Warunki wodne

Wody powierzchniowe

Obszar objęty projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje tereny, przez które przepływają niewielkie cieki, będące dopływami przepływającego poza południowymi granicami obszaru opracowania Różanego Potoku (Strumienia Różanego). Jednym z nich jest Potok Umultowski, wypływający z jeziora Umultowskiego, będący lewobrzeżnym dopływem Strumienia Różanego, o całkowitej długości ok. 2 km.

Wspomniane powyżej dopływy zasilają jednocześnie zlokalizowany w południowej części obszaru projektu planu niewielki staw, połączony przepustem pod ul. Huby Moraskie z drugim stawem (utworzonym poprzez pogłębienie istniejącego tu niegdyś trzcinowiska). Staw ten zasilany jest przede wszystkim przez wpadający do niego od strony północnej Potok Umultowski, przepływający przez tereny leśne zlokalizowane w granicach analizowanego obszaru. W mniejszym stopniu staw ten zasilany jest również przez wody mniejszego cieku wodnego, dopływającego od strony zachodniej.

² szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 471 - Poznań N-33-130-D Państwowy Instytut Geologiczny, 1990

³ na obszarze arkusza Poznań

⁴ jw.

⁵ baza.pgi.gov.pl

⁶ epsh.pgi.gov.pl

Wody podziemne

Zgodnie z informacjami zobrazowanymi na mapie hydrograficznej⁷, obszar objęty granicami projektu mpzp charakteryzuje występowaniem wód gruntowych na głębokości nie przekraczającej w przypadku większości terenów 1 m p.p.t. Znaczna część terenów w granicach omawianego obszaru to tereny okresowo podmokłe, w obrębie których wody gruntowe występują jeszcze płycej. Jedynie w północno-zachodniej części obszaru projektu planu wody te występują na głębokości 1-2 m p.p.t.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi na mapie hydrogeologicznej⁸, analizowane tereny zlokalizowane są w zasięgu jednostki hydrogeologicznej 1cTr1, w obrębie której głównym użytkowym piętrzem wodonośnym jest mioceński poziom zbiornika wielkopolskiego, zbudowany z piasków (głównie drobnoziarnistych i mułkowatych). Utwory te występują na głębokości ok. 100 m p.p.t., a ich miąższość sięga 20 m. Należy podkreślić, że poziom ten charakteryzuje się bardzo niskim stopniem zagrożenia zanieczyszczeniem z uwagi na izolację poziomu wodonośnego przez nadkład bardzo słabo przepuszczalnych glin i bardzo słabo przepuszczalnych iłów (iły poznańskie).

Cały analizowany obszar znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Zgodnie z posiadanymi informacjami na obszarze projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu nie występują ujęcia wody oraz studnie, dla których wyznaczone zostały strefy ochrony.

2.7. Szata roślinna

Charakter szaty roślinnej obszaru opracowania związany jest przede wszystkim z występowaniem znacznych powierzchniowo terenów leśnych oraz obecnością wód powierzchniowych, reprezentowanych przed niewielki staw oraz zasilające je ciek (których fragmenty przepływają przez granicę obszaru mpzp).

Na analizowanym obszarze dominują zbiorowiska leśne, wykształcone na siedliska boru mieszanego świeżego. W drzewostanie dominuje tu kilkudziesięcioletnia sosna (*Pinus sylvestris*), której w domieszce towarzyszy brzoza (*Betula pendula*), klon (*Acer*) oraz dąb czerwony (*Quercus rubra*). W podszyciu występuje natomiast czeremcha pospolita (*Padus avium*), bez czarny (*Sambucus nigra*), dąb (*Quercus*), jarzab pospolity (*Sorbus acuparia*) i leszczyna (*Corylus*).

Nieco inny charakter mają zbiorowiska leśne występujące wzdłuż cieków wodnych, w obrębie których dominuje drzewostan olszowy (las wilgotny). Na terenach tych, poza olszą czarną (*Alnus glutinosa*) w domieszce występuje dąb szypułkowy (*Quercus robur*) i wierzba (*Salix*), natomiast w podszyciu występuje wspomniany już wcześniej bez czarny (*Sambucus nigra*), leszczyna (*Corylus*) oraz czeremcha pospolita (*Padus avium*).

Istotnym elementem szaty roślinnej są także charakteryzujące się znacznym stopniem naturalności zbiorowiska roślinne występujące wokół stawu zlokalizowanego w południowej części obszaru projektu mpzp. Wymienić tu należy przede wszystkim porastające znaczną powierzchnię trzcinowiska *Phragmites* oraz występujące w obrębie części terenów zbiorowiska roślinności bagiennej.

2.8. Zwierzęta

Obecność terenów leśnych, zajmujących większość powierzchni objętych granicami projektu mpzp, jak również obecność wód powierzchniowych (dwa niewielkie stawy oraz zasilające je ciek) oraz towarzyszącej im zieleni nieurządzonej, wpłynęła w sposób niezwykle istotny na kształtowanie różnorodności gatunkowej występujących tu zwierząt. Bardzo duże znaczenie dla kształtowania lokalnej bioróżnorodności (w tym zróżnicowania gatunkowego występujących tu zwierząt) ma również położenie przedmiotowych terenów w obrębie terenów klina zieleni, współtworzonych m.in. przez tereny położone w zasięgu dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”.

Dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania większości terenów zlokalizowanych w granicach obszaru objętego granicami projektu mpzp (tereny lasów, wód powierzchniowych oraz towarzyszącej im zieleni nieurządzonej), w obrębie których występują siedliska o niewielkim – jak na warunki miejskie – stopniu antropogenicznego przekształcenia, sprzyja występowaniu licznych przedstawicieli bezkręgowców, w tym owadów czy mięczaków. Ze względu na ograniczony i niekorzystny czas przeprowadzania wizji terenowej, jak również brak

⁷ mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, GEOMAT Sp. z o.o., Poznań 2001

⁸ mapa hydrogeologiczna w skali 1:50 000, ark. Poznań (471), wersja cyfrowa

szczegółowych informacji w dostępnej literaturze, nie dokonano szczegółowego rozpoznania występujących tu bezkręgowców, niemniej można wspomnieć o występujących tu przedstawicielach muchówek (*Diptera*), błonkoskrzydłych (*Hymenoptera*) oraz prostoskrzydłych (*Orthoptera*). Obecność różnorodnej roślinności (szczególnie na terenach sąsiadujących z wodami powierzchniowymi) sprzyja również występowaniu na tych terenach przedstawicieli pospolitych gatunków motyli dziennych (*Rhopalocera*). Obecność wód powierzchniowych sprzyja pojawianiu się na przedmiotowym obszarze również pospolitych gatunków ważek (*Odonata*) np. żagnicy zielonej (*Aeshna viridis*) oraz mięczaków.

W granicach analizowanego obszaru, z uwagi na obecność terenów charakteryzujących się występowaniem siedlisk wilgotnych, a także obecność niewielkich zbiorników wodnych (stawy przy Kampusie UAM), stwierdzono występowanie rodzimych gatunków płazów (*Amphibia*). Występują tu przede wszystkim żaby zielone (*Rana esculenta complex*), żaba trawna (*Rana temporaria*), żaba moczarowa (*Rana arvalis*), a także ropucha szara (*Bufo bufo*), grzebiuszka ziemna (*Pelobates fuscus*), traszka zwyczajna oraz kumak nizinny (*Bombina bombina*). Przypuszczać można również, iż okresowo na obszarze projektu mpzp mogą występować przedstawiciele rodzimych gatunków gadów – zaskroniec (*Natrix natrix*), jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*) oraz jaszczurka żyworodna (*Lacerta vivipara*)⁹. Wspomnieć można również o obserwacji pojawiającego się (w latach ubiegłych) w rejonie żółwia czerwonolicego (*Trachemys scripta elegans*), który jest gatunkiem inwazyjnym, obcym rodzimej faunie.

Obecność siedlisk o różnorodnym charakterze (lasy, trzcinowiska, zbiorniki wodne) sprawia, iż omawiany obszar charakteryzuje się występowaniem licznych przedstawicieli rodzimej awifauny. W obrębie terenów leśnych, spotkać można przede wszystkim występujące tu licznie sikory (*Parus*), sójki (*Garrulus glandarius*), przedstawicieli rodziny dzięciołowatych (*Picidae*), a także szereg innych gatunków, związanych z terenami o charakterze leśno-parkowym. Na zlokalizowanych w części południowej stawach regularnie zaobserwować można żerujące tu krzyżówki (*Anas platyrhynchos*), łyski (*Fulica atra*), oraz łabędzie nieme (*Cygnus olor*). Na stawach tych widywano również znacznie rzadziej spotykane gatunki ptaków wodnych, np. świstuna (*Anas penelope*). W granicach analizowanego obszaru występują również ptaki pospolicie występujące na terenie całego miasta, takie jak kos (*Turdus merula*), mazurek (*Passer montanus*) oraz zięba (*Fringilla coelebs*). Na terenach całego Moraska widywany jest również myszołów (*Buteo buteo*), zalatujący na te tereny w poszukiwaniu pożywienia.

Wśród przedstawicieli ssaków występujących na przedmiotowym obszarze wspomnieć można przede wszystkim przemieszczające się poprzez tereny leśne dziki (*Sus scrofa*) oraz sarny (*Capreolus capreolus*), migrujące przez niezabudowane tereny dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”. Na analizowanym obszarze stwierdzono także obecność bobrów (*Castor fiber*), których stanowisko rozciąga się od terenów leśnych zlokalizowanych po północnej stronie stawu, do Strumienia Różanego powyżej ul. Dzięgielowej.

Dotychczasowy sposób zagospodarowania części omawianego obszaru stwarza korzystne warunki do bytowania i żerowania również mniejszych gatunków ssaków. Poza pospolitymi gatunkami gryzoni wspomnieć można również pojawiające się na przedmiotowym obszarze nietoperze, w tym widywane na obszarze Moraska nocki rude (*Myotis daubentonii*), borowce wielkie (*Nyctalus noctula*), karliki (*Pipistrellus*), mroczki późne (*Eptesicus serotinus*), mroczki posrebrzane (*Vespertillo murinus*) oraz gacki brunatne (*Plecotus auritus*).

2.9. Gleby

Zgodnie z informacjami przedstawionymi na mapie glebowo-rolniczej, na terenach leśnych występują przede wszystkim gleby brunatne wyługowane i brunatne kwaśne, wykształcone na piaskach słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych. W obrębie terenów zlokalizowanych w części południowej wskazuje się natomiast na występowanie użytków zielonych słabych i bardzo słabych, w obrębie których gleby reprezentowane są przez gleby torfowe (torfy niskie). Z uwagi na przynależność do klas bonitacyjnych, na obszarze projektu mpzp występują gleby zaliczane do klas V oraz VI.

Zakłada się, że w przypadku występujących tu terenów leśnych oraz terenów zieleni towarzyszących wodom powierzchniowym (staw oraz niewielkie ciek), nie nastąpiły dotychczas istotne zmiany w zakresie pierwotnych właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych występujących tu

⁹ gatunki których obecność stwierdzono na obszarze całego obszaru dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”

gleb. Wynika to przede wszystkim z braku istotnych przekształceń powierzchni (w tym powierzchni trwale uszczelnionych), występowania pokrywy roślinnej oraz ekstensywnego sposobu użytkowania.

W znacznej części terenów gleby charakteryzują się odczynem lekko kwaśnym o pH mieszczącym w przedziale 6,0-6,7¹⁰. Jedynie niewielkie tereny zlokalizowane w części północno-zachodniej charakteryzują się odczynem kwaśnym (pH mieszczące się w przedziale 5,0-6,0). W obrębie terenów położonych w zasięgu granic opracowania nie stwierdzono występowania anomalii geochemicznych w glebach.

2.10. Klimat lokalny

Według regionalizacji klimatycznej (Woś 1994) obszar objęty granicami planu, podobnie jak obszar całego Poznania, należy do Regionu Środkowowielkopolskiego. Warunki klimatyczne w Poznaniu odzwierciedlają wartości elementów klimatu uzyskane z pomiarów prowadzonych na stacji IMGW Poznań-Ławica. Elementy klimatu na wyżej wspomnianej stacji, przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Elementy klimatu w rejonie Poznań - Ławica (wg IMGW w Poznaniu)

OKRES	MIESIĄC												ROK
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
ŚREDNIA MIESIĘCZNA TEMPERATURA POWIETRZA (°C)													
ROK 2010	-6,5	-1,0	3,6	8,8	11,5	17,4	22,1	18,7	12,5	6,5	4,7	-5,6	7,7
WIELOLECIE 1971-2000	-1,2	-0,5	3,2	7,7	13,5	16,4	18,3	17,7	13,0	8,2	3,2	0,3	8,3
ŚREDNIA MIESIĘCZNA WILGOTNOŚĆ WZGLĘDNA (%)													
ROK 2010	85	85	80	69	83	67	61	78	83	79	92	93	80
WIELOLECIE 1971-2000	86	85	78	72	69	72	72	74	80	84	87	88	79
ŚREDNIA MIESIĘCZNA PRĘDKOŚĆ WIATRU (M/S)													
ROK 2010	4,0	3,4	4,0	3,7	3,4	3,0	3,1	3,1	3,3	3,8	3,8	4,1	3,6
WIELOLECIE 1971-2000	3,9	3,8	4,0	3,7	3,3	3,3	3,2	2,8	3,0	3,3	3,8	3,9	3,5
ŚREDNIA MIESIĘCZNA WYSOKOŚĆ OPADU ATMOSFERYCZNEGO (MM)													
ROK 2010	28	18	42	27	111	17	81	153	74	8	100	58	692
WIELOLECIE 1971-2000	29	23	33	31	47	62	76	56	44	35	33	39	508

Źródło: Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2010, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska; Poznań 2011; <http://www.poznan.pios.gov.pl/glowna/index.php>

Średnia roczna suma opadów dla terenu Poznania należy do najniższych w kraju. Pomiar wielkości opadów atmosferycznych dla posterunku Poznań-Ławica wykazały, że średnia wartość opadu atmosferycznego z wielolecia (w okresie 1971-2000) wynosiła 508 mm. Natomiast roczna suma opadów atmosferycznych, stanowiąca 136% normy, wynosiła 692 mm w roku 2010.

Rozkład temperatur, podobnie jak ilości opadów, ma charakter roczny. Najcieplejszym miesiącem roku 2010 był lipiec – średnia miesięczna temperatura w Poznaniu wyniosła 22,1°C, z kolei najniższe temperatury odnotowano w styczniu, kiedy średnia miesięczna temperatura wyniosła w Poznaniu -6,5°C. W skali roku średnia temperatura wynosi dla miasta Poznania 7,7°C.

Równie istotnymi czynnikami meteorologicznymi, wpływającymi na klimat miasta, a w szczególności na stężenia i rozkład przestrzenny zanieczyszczeń powietrza, jest kierunek oraz siła wiatru.

Dla obszaru Poznania stwierdzono największą częstotliwość występowania wiatrów z sektora zachodniego, o dość niewielkiej sile – średnia roczna wartość wynosiła 3,6 m/s. Najwyższą średnią miesięczną prędkość wiatru zanotowano w Poznaniu w 2010 r. w grudniu – 4,1 m/s. Z kolei najniższa średnia miesięczna prędkość wiatru wystąpiła, podobnie jak w wieloleciu, w lecie, jednak w czerwcu (3,0 m/s), a nie w sierpniu.

¹⁰ Atlas geochemiczny Poznania i okolic, 1:100 000; Józef Lis, Anna Pasieczna; Warszawa 2005

Rozkład kierunków wiatru w Poznaniu w 2010 r. charakteryzuje, podobnie jak w wieloleciu 1971-2000, zdecydowana przewaga wiatrów z sektora zachodniego oraz mały udział wiatrów z kierunków N i NE (15%). Co istotne, w sierpniu i wrześniu zwiększyła się liczba cisz, co może przyczynić się do pogorszenia sytuacji aerosanitarnej w regionie. Tego typu sytuacje, charakteryzujące się między innymi bardzo małymi prędkościami wiatru utrzymującymi się przez dłużej niż 48 godzin, wystąpiły w Poznaniu, poza styczniem, również pod koniec września i października.

Wilgotność względna powietrza na terenie Poznania zależna jest od pory roku. W 2010 r. na terenie Poznania nie wystąpiła susza hydrograficzna. Najwyższą wartość wilgotności osiąga w okresie zimowym, w tym najwyższą w 2010 r. zanotowano w grudniu (93%). Natomiast najniższe wartości występują w miesiącach letnich, takich jak czerwiec i lipiec, kiedy osiągnęła wartości 67% i 61%. Okres wegetacyjny w rejonie miasta Poznania należy do najdłuższych w kraju i wynosi 220 dni.

W celu określenia lokalnych warunków klimatycznych wykorzystano również informacje uzyskane z pomiarów prowadzonych w Stacji Bazowej Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego Różany Strumień (ZMŚP), będącej pierwszą stacją w programie ZMŚP w Polsce, zlokalizowaną w granicach dużej aglomeracji miejskiej¹¹. Zgodnie z publikowanymi informacjami, miesiącem o najwyższej średniej temperaturze powietrza był lipiec (19°C), natomiast miesiącem najchłodniejszym był styczeń (średnia miesięczna temperatura powietrza wynosiła -2°C). W lipcu zanotowano jednocześnie najwyższą sumę miesięczną opadów atmosferycznych w zlewni Różanego Strumienia (najniższą sumą opadów charakteryzował się wrzesień). Średnia wilgotność powietrza w roku 2016 wyniosła 81,1%, przy czym miesiącem najbardziej wilgotnym był październik (średnia miesięczna wynosiła 91,8%), a miesiącami charakteryzującymi się najniższą wilgotnością był kwiecień oraz maj (średnia miesięczna wynosiła nieco ponad 70%). Średnia roczna wartość ciśnienia atmosferycznego w roku 2016 wynosiła natomiast 1007,7 hPa, przy czym najwyższe wartości ciśnienia zanotowano w grudniu (średnia miesięczna 1016,6 hPa), a najniższe w kwietniu (średnio ok. 1004 hPa). Średnia prędkość wiatru w roku 2016 wynosiła 1,3 m/s¹².

Omawiając specyfikę lokalnych warunków mikroklimatycznych należy zwrócić uwagę na specyficzny sposób zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w jego granicach. Obecność terenów leśnych (stanowiących ponad 70% powierzchni obszaru projektu mpzp) sprzyja m.in. ograniczeniu prędkości wiatru, zwiększeniu wilgotności powietrza, poprawie warunków aerosanitarnych, ograniczeniu nasłonecznienia części terenów oraz obniżeniu temperatury otoczenia (spływ chłodniejszych mas powietrza). Na lokalny mikroklimat (w tym przede wszystkim wilgotność powietrza oraz amplitudy temperatury powietrza) w sposób istotny wpływa również obecność wód powierzchniowych (staw w części południowej oraz zasilające go ciek).

2.11. Jakość powietrza atmosferycznego

Największy wpływ na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego ma lokalizacja i charakter źródeł emisji oraz sposób zagospodarowania przestrzennego terenów zlokalizowanych w granicach danego obszaru. Udział zanieczyszczeń napływających z terenów sąsiednich ma zazwyczaj znacznie mniejsze znaczenie w kształtowaniu lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, przedmiotowy obszar obejmuje tereny lasów, tereny wód powierzchniowych oraz towarzyszącej im zieleni. Na obszarze opracowania nie funkcjonuje jakakolwiek zabudowa, stąd też na obszarze tym nie stwierdzono obecności punktowych emitorów zanieczyszczeń, jak również zagrożeń związanych z emisją niską (instalacje grzewcze w obrębie zabudowy). W granicach omawianego obszaru nie funkcjonują jednocześnie drogi, będące liniowymi źródłami emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (substancji emitowanych na skutek spalania paliw w silnikach przemieszczających się pojazdów). Na obszarze projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu nie funkcjonują zatem żadne źródła emisji zanieczyszczeń, których funkcjonowanie wpływałoby na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

Na kształtowanie lokalnej jakości powietrza niezwykle korzystnie wpływa natomiast obecność terenów leśnych, zajmujących ponad 70% powierzchni całkowitej obszaru objętego granicami projektu mpzp. Nie bez znaczenia jest również sąsiedztwo terenów leśnych zlokalizowanych poza

¹¹Stan środowiska w Wielkopolsce Raport 2017, wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2017

¹² na tak niską wartość wpłynęło najprawdopodobniej znaczne osłonięcie stacji pomiarowej

zachodnią granicą obszaru projektu mpzp. Obecność terenów porośniętych roślinnością wysoką sprzyja poprawie warunków aerosanitarnych m.in. poprzez redukcję udziału CO₂, emisję znacznych ilości O₂ oraz ograniczenie zasięgu przemieszczania się zanieczyszczeń pyłowych.

Z uwagi na specyficzny sposób zagospodarowania i użytkowania terenów położonych w zasięgu granic projektu planu, na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego znacznie większy wpływ ma napływ zanieczyszczeń z terenów sąsiednich. Wspomnieć można tu chociażby zanieczyszczenia związane z funkcjonowaniem indywidualnych instalacji grzewczych w obrębie zabudowy zlokalizowanej poza północno-wschodnią granicą obszaru projektu mpzp, jak również emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych, generowanych w obrębie sąsiadujących z przedmiotowym obszarem dróg (m.in. ul. Umultowska). Należy natomiast podkreślić, że poziom emisji zanieczyszczeń generowanych poza granicami analizowanego obszaru, nie zagraża dotrzymaniu obowiązujących standardów jakości powietrza atmosferycznego w jego granicach.

Na potrzeby określenia lokalnej jakości powietrza atmosferycznego w obszarze analizowanego projektu mpzp wykorzystano informacje publikowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu informacje, zawarte m.in. w Rocznej ocenie jakości powietrza atmosferycznego w województwie wielkopolskim za rok 2016 oraz w raporcie o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2017¹³.

W zasięgu zlewni Różanego Strumienia, w granicach której zlokalizowany jest jednocześnie obszar projektu mpzp, prowadzony był monitoring zanieczyszczenia powietrza (program B1) w zakresie zawartości NO₂ oraz SO₂. W obrębie stacji ZMŚP Różany Strumień metodą pasywną prowadzone były pomiary średniego miesięcznego stężenia tlenków azotu oraz tlenków siarki. Zgodnie z uzyskanymi wynikami stwierdzono brak występowania przekroczeń dopuszczalnych średnich rocznych stężeń¹⁴ NO₂ (w analizowanym przypadku stężenie wyniosło 24,7 µg/m³) oraz SO₂ (stężenie wyniosło 10,9 µg/m³). Najwyższe stężenia NO₂ występowały w okresie od grudnia do lutego, natomiast występowaniem najniższych stężeń charakteryzował się maj, czerwiec i lipiec. Podobny rozkład stężeń dotyczył SO₂ (najwyższe stężenia w styczniu natomiast najniższe w miesiącach letnich).

W celu analizy jakości powietrza atmosferycznego wykorzystano również wyniki pomiarów wykonywanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu – w celu opracowania rocznej oceny jakości powietrza dla poszczególnych stref¹⁵, wyznaczonych w oparciu o ustawę *Prawo ochrony środowiska*. Obszar objęty granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej znajduje się w granicach strefy aglomeracja poznańska (podobnie jak obszar całego miasta).

Wykonana przez WIOŚ roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2016 pod kątem ochrony zdrowia ludzi dotyczyła następujących zanieczyszczeń: dwutlenku azotu (NO₂), dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆), pyłu PM_{2,5}, pyłu PM₁₀, benzo(a)pirenu B(a)P, ozonu (O₃), ołowiu (Pb), arsenu (As), niklu (Ni) i kadmu (Cd). Klasyfikację stężeń poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze strefy aglomeracja poznańska (z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia ludzi) w roku 2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Klasyfikacja strefy aglomeracja poznańska w roku 2016 z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

NAZWA STREFY	SYMBOL KLASY STREFY DLA POSZCZEGÓLNYCH SUBSTANCJI											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM _{2,5}	PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A

Zródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2016, WIOŚ, Poznań, kwiecień 2017 r., <http://www.poznan.wios.gov.pl>

Stężenia NO₂, SO₂, CO, C₆H₆, As, Cd, Ni, Pb, O₃, ocenianych pod kątem ochrony zdrowia ludzi za 2015 r., nie przekraczały poziomów dopuszczalnych, w związku z tym aglomeracja poznańska zaliczona została do klasy A. W strefie tej nie stwierdzono również przekroczeń dopuszczalnego poziomu dla pyłu PM_{2,5} w związku z tym całą strefę zaliczono do klasy A. Należy wspomnieć, iż w roku 2014, strefa aglomeracja poznańska zaliczona została do klasy B z uwagi na występowanie

¹³Stan środowiska w Wielkopolsce Raport 2017, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2017

¹⁴określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

¹⁵Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2016, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań, kwiecień 2017

przekroczeń dopuszczalnego poziomu dla PM_{2,5} (wartości stężeń nie przekroczyły jednak poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji).

Ze względu na stwierdzone przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłu PM₁₀ (dla stężeń 24-godzinnych) strefa aglomeracja poznańska w 2016 r. (podobnie jak w latach ubiegłych) zaliczona została do klasy C. Na terenie miasta Poznania nie zanotowano natomiast na żadnym ze stanowisk pomiarowych przekroczeń stężeń średnich rocznych dla pyłu PM₁₀.

W przypadku stężeń benzo(a)pirenu, na wszystkich stanowiskach pomiarowych odnotowano stężenia przekraczające poziom docelowy. Na podstawie wykonanych pomiarów, wszystkie strefy, w tym strefę aglomeracja poznańska, zaliczono do klasy C.

Ze względu na występowanie na terenie Poznania przekroczeń dopuszczalnych poziomów pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu konieczne było podjęcie działań, których realizacja doprowadziłaby do zmniejszenia emisji wspomnianych zanieczyszczeń do poziomów pozwalających na dotrzymanie obowiązujących standardów jakości powietrza atmosferycznego. W latach ubiegłych, ze względu na występowanie w zasięgu granic strefy aglomeracja poznańska przekroczeń dopuszczalnych stężeń pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu, opracowano programy naprawcze, wskazujące cele i działania jakie muszą zostać podjęte w celu przywrócenia standardów jakości powietrza – Program ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań¹⁶, Aktualizację Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. Wielkopolskim¹⁷ oraz Program ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-złotowskiej w woj. Wielkopolskim¹⁸. Dokumenty te utraciły swoją moc na skutek wejścia w życie zapisów uchwały nr XI/316/15 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego¹⁹ w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM₁₀ oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM₁₀”. Program ten określa szereg koniecznych do podjęcia działań, których zastosowanie jest niezbędne dla przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz B(a)P. Wśród nich wskazuje działania naprawcze związane z wprowadzaniem do mpzp odpowiednich zapisów, m.in. zakazu stosowania paliw stałych w obrębie projektowanej zabudowy, stosowania odpowiednich wskaźników powierzchni biologicznie czynnej (towarzyszącej zabudowie), czy też tworzenia publicznych terenów zieleni urządzonej, w tym parków i skwerów.

Należy jednocześnie podkreślić, że podjęcie działań mających na celu ograniczenie emisji benzo(a)pirenu do poziomów umożliwiających dotrzymanie obowiązujących standardów, jest szczególnie ważne w kontekście dużej szkodliwości benzo(a)pirenu dla zdrowia ludzkiego (duża toksyczność przewlekła), a także roślinności, gleb i wody.

2.12. Klimat akustyczny

Obszar projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu obejmuje tereny położone w północnej części miasta, w obrębie Moraska. Są to tereny lasów oraz tereny zieleni towarzyszącej występującym tu wodom powierzchniowym. W południowo-wschodniej części obszaru opracowania znajduje się również niewielki staw. W granicach przedmiotowego projektu planu nie są zlokalizowane żadne tereny zabudowy oraz tereny komunikacji. Obsługę komunikacyjną zapewniają ulice lub drogi, które wyznaczają jednocześnie granice przedmiotowego obszaru: Mleczowa – od strony północno-zachodniej i zachodniej, Umultowska – od strony wschodniej oraz Huby Moraskie – od strony południowej.

Analizowany obszar sąsiaduje z terenami leśnymi i zieleni otwartej – od strony północno-zachodniej, a także z terenami zabudowy. Od strony południowej sąsiaduje z terenami Kampusu Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu – m.in. położonymi najbliżej granic opracowania budynkami Wydziału Fizyki i Akustyki wraz z towarzyszącymi im terenami zieleni urządzonej oraz parkingami. Od strony wschodniej, za ul. Umultowską, graniczy z zabudową mieszkaniową osiedla Różany Potok, a od strony północno-wschodniej – z zabudową mieszkaniową jednorodziną, rozmieszczoną wokół ul. Mleczowej.

¹⁶ Rozporządzenie Wojewody Wielkopolskiego Nr 39/07 z dnia 31 grudnia 2007 r.

¹⁷ Uchwała Nr XXIX/566/12 z dnia 17 grudnia 2012 r., (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 15.01. 2013 r., poz. 508)

¹⁸ Uchwała Nr XXIX/566/12 z dnia 17 grudnia 2012 r., (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 15.01. 2013 r., poz. 509)

¹⁹ z dnia 26 października 2015 roku

W związku z obecnym zagospodarowaniem i użytkowaniem terenów w granicach przedmiotowego opracowania, zlokalizowane w granicach projektu planu tereny lasów, zieleni oraz wód nie wymagają ochrony akustycznej w środowisku, na podstawie przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*²⁰ oraz rozporządzenia *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*²¹ – bo nie są traktowane jako tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, co wynika z ustaleń obowiązującego „Studium ...”²².

Niemniej, na podstawie wyników badań hałasu prowadzonych w roku 2017 – przedstawionych w dokumentacji *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*²³, należy uznać, że aktualne warunki akustyczne w środowisku w badanym obszarze projektu planu są bardzo korzystne. Na obszar opracowania nie oddziałują obecnie żadne źródła hałasu komunikacyjnego, tj. hałasu samochodowego nawet od najbliższych położonych ul. Umultowskiej i ul. Mleczowej, hałasu lotniczego z lotniska Poznań – Ławica oraz lotniska wojskowego w Poznaniu – Krzesinach, hałasu kolejowego od najbliższej położonej trasy tzw. Północnej Obwodowej Linii Kolejowej Zieliniec – Kiekrz, a także hałasu tramwajowego.

Przedmiotowy obszar projektu planu znajduje się również poza zasięgiem oddziaływania hałasu przemysłowego oraz oddziaływania tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu.

Podsumowując należy stwierdzić, że obecne warunki akustyczne w środowisku – w granicach przedmiotowego obszaru projektu planu – są bardzo korzystne dla przebywania ludzi i zwierząt.

2.13. Jakość wód

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe reprezentowane są na przedmiotowym obszarze przez zlokalizowany w części południowej staw (łączy się przepustem pod ul. Huby Moraskie ze stawem zlokalizowanym poza południową granicą projektu mpzp) oraz zasilające go ciek wodne – niewielki ciek wpadający do stawu od strony zachodniej oraz przepływający z północy na południe fragment Potoku Umultowskiego. Nie uzyskano natomiast jakichkolwiek informacji wskazujących na aktualny stan jakości wód przepływających przez analizowany obszar cieków oraz wspomnianego stawu.

Z uwagi na położenie obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu w zasięgu zlewni Strumienia Różanego, dla oceny jakości wód powierzchniowych w granicach obszaru projektu mpzp wykorzystano m.in. wyniki badań wód Strumienia Różanego, jakie prowadzone były w roku 2016 w ramach Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego. Zgodnie z uzyskanymi informacjami, wody Strumienia Różanego charakteryzowały się lekko zasadowym odczynem oraz przewodnością elektrolityczną właściwą na poziomie 94,6 mS/m. Wody Strumienia Różanego zostały zaliczone do klasy I – z uwagi wartość odczynu oraz wskaźników jakości takich jak sód, magnez, potas, siarkę siarczanową, azot azotanowy i azot amonowy, do klasy II – z uwagi na stężenia fosforanów, do klasy III – z uwagi na wartość wskaźników takich jak przewodność elektrolityczna właściwa, wapń, jony wodorowęglanowe oraz chlorki²⁴.

Dla oceny jakości wód powierzchniowych występujących w granicach analizowanego obszaru wykorzystano również informacje określające stan jakości wód w zasięgu zlewni jednolitej części wód od Różanego Potoku do dopływu z Uchorowa (kod PLRW600021185991), będącej silnie zmienioną częścią wód (SZCW) o złym stanie, zagrożoną nieosiągnięciem celów środowiskowych (dobrego stanu ekologicznego i chemicznego)²⁵.

Zgodnie z informacjami publikowanymi przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, wody Warty w punkcie pomiarowo-kontrolnym WARTA – MŚCISZEWO sklasyfikowane zostały w roku 2016 jako wody klasy II ze względu na klasę elementów fizykochemicznych, a pod względem klasy elementów chemicznych ich stan określony został jako poniżej dobrego. Poniżej przedstawiono

²⁰ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2017 r., poz. 519, tekst jednolity, z późn. zm.)

²¹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity)

²² *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania*, uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.

²³ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

²⁴ zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. *w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych*

²⁵ zgodnie z ustaleniami aktualizacji Planu gospodarczego wodami na obszarze dorzecza Odry w latach 2016-2021

uproszczoną tabelę, określającą szczegółowe wyniki badań wód Warty od Rózanego Potoku z Uchorowa prowadzonych w punkcie pomiarowo-kontrolnym Warta – Mściszewo.

Tabela 3. Wyniki badań w punkcie pomiarowo-kontrolnym WARTA – MŚCISZEWO w roku 2016 (źródło: Klasyfikacja wskaźników jakości wód płynących w województwie wielkopolskim za rok 2016, www.poznan.wios.gov.pl)

Lp	Wskaźnik jakości wody	Jednostka miary	Średnia roczna	Klasa wskaźnika jakości wód
Elementy fizykochemiczne				
1.	Chrom ogólny	mg Cr/l	0,00167	I
2.	Cynk	mg Zn/l	<0,01	I
3.	Miedź	mg Cu/l	0,002	I
4.	Fenole lotne – indeks fenolowy	mg/l	0,006	II
Elementy chemiczne				
5.	Ołów i jego związki	µg/l	<0.15	stan dobry
6.	Rtęć i jej związki	µg/l	0,004	stan dobry
7.	Naftalen	µg/l	0,005	stan dobry
8.	Nikiel i jego związki	µg/l	4	stan dobry
9.	Nonylofenole	µg/l	<0.15	stan dobry
10.	Oktylofenol	µg/l	<0,05	stan dobry
11.	Benzo(a)piren	µg/l	0,0004	stan poniżej dobrego
12.	Benzo(b)fluoranten	µg/l	0,0045*	stan dobry
13.	Benzo(k)fluoranten	µg/l	0,0032*	stan dobry
14.	Benzo (g,h,i)perylene	µg/l	0,0005*	stan dobry
15.	Indeno(1,2,3-cd)piren	µg/l	0,0004*	brak środowiskowych norm jakości

*średnioroczne środowiskowe normy jakości odnoszą się do stężenia benzo(a)pirenu i są oparte na jego toksyczności

Wody podziemne

W ramach wspomnianego w pierwszej części rozdziału Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego, na terenie zlewni Strumienia Rózanego – w obrębie której zlokalizowany jest obszar analizowanego projektu mpzp – prowadzony był również monitoring wód podziemnych (program F2)²⁶. Przeprowadzone badania składu chemicznego wykazały, iż większość analizowanych parametrów wód podziemnych zaliczona została do I lub II klasy czystości (za wyjątkiem zawartości wapnia, która wskazała na zaliczenie wód do III klasy jakości).

Tabela 4. Wybrane wskaźniki składu chemicznego wód podziemnych i określone dla nich klasy jakości wód*

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary	Piezometr	Wartość wskaźnika	Klasa jakości wód
1	odczyn	pH	IGF2	7,15	I
			IGF4	7,17	I
2	SEC	mS/m	IGF2	95,7	II
			IGF4	94,4	II
3	Ca	mg/dm ³	IGF2	138,7	III
			IGF4	141,0	III
4	Na	mg/dm ³	IGF2	37,93	I
			IGF4	28,36	I
5	Mg	mg/dm ³	IGF2	14,15	I
			IGF4	14,20	I
6	K	mg/dm ³	IGF2	3,43	I
			IGF4	3,08	I
7	PO ₄	mg/dm ³	IGF2	0,20	I

²⁶Stan środowiska w Wielkopolsce Raport 2017, wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2017

			IGF4	0,20	I
8	HCO ₃	mg/dm ³	IGF2	336,7	II
			IGF4	339,1	II
9	Cl	mg/dm ³	IGF2	84,58	II
			IGF4	79,60	II
10	S-SO ₄	mg/dm ³	IGF2	97,73	II
			IGF4	91,85	II
11	N-NO ₃	mg/dm ³	IGF2	0,79	I
			IGF4	0,68	I
12	N-NH ₄	mg/dm ³	IGF2	0,02	I
			IGF4	0,02	I

*źródło: Stan środowiska w Wielkopolsce Raport 2017, wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2017

W celu przeanalizowania jakości wód podziemnych (na potrzeby niniejszego opracowania) posłużono się również wynikami oceny jakości wód podziemnych przeprowadzonej dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z podziałem na 172 JCWPd obszar całego miasta zlokalizowany jest w zasięgu granic JCWPd nr 60. Z uwagi na brak lokalizacji punktów pomiarowo-kontrolnych na analizowanym terenie, dla oceny jakości wód podziemnych przyjęto m.in. dane zebrane w roku 2016 dla punktów pomiarowych zlokalizowanych w granicach powiatu poznańskiego.

W roku 2016 jakość wód podziemnych na terenie powiatu poznańskiego badana była w 18 punktach pomiarowych²⁷, przy czym zauważyć należy, iż pomiary te zostały przeprowadzone dla JCWPd nr 60 (zgodnie z nowym podziałem). W punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscowości Czachurki (nr 1), Borówiec (nr 5), Biskupice (nr 1258), Dakowy Suche (nr 1282), Góra (nr 2557), Kamionki (nr 2563), Gruszczyn (nr 2564) i Głębołek (nr 2566) stwierdzono występowanie wód II klasy jakości (końcowa klasa jakości), w punktach zlokalizowanych w miejscowości Czachurki (nr 2 i 3), Borówiec (nr 4), Kalwy (nr 1278), Buk (nr 1279), Pobiedziska (nr 2547) oraz Czerlejńko (nr 2549) stwierdzono występowanie wód III klasy jakości (końcowa klasa jakości), natomiast w punktach zlokalizowanych w Borówcu (nr 6) i Pecnej (nr 1495) stwierdzono występowanie wód IV klasy jakości. W jednym z punktów zlokalizowanych na terenie miejscowości Borówiec stwierdzono jednocześnie występowanie wód V klasy jakości (nr 1224).

Zgodnie z informacjami prezentowanymi przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, stan chemiczny wód JCWPd nr 62 (oceny w latach 2011-2015) określony został jako dobry, podobnie jak stan ilościowy (oceny w roku 2010 i 2012)²⁸.

Analizując jakość wód podziemnych podkreślić należy znaczenie wpływu charakterystyki utworów izolujących poziomy wodonośne, szczególnie w odniesieniu do kształtowania jakości wód głównych poziomów użytkowych. W przypadku terenów, w obrębie których głównym poziomem użytkowym jest poziom mioceński, stopień zagrożenia zanieczyszczeniem wód podziemnych określany jest jako bardzo niski – z uwagi na dobrą izolację poziomu wodonośnego przez nadkład bardzo słabo przepuszczalnych glin i bardzo słabo przepuszczalnych iłów. Czas potencjalnej migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu wynosi ponad 100 lat.

3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Tereny położone w zasięgu granic obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu zlokalizowane są poza granicami obszarów podlegających ochronie prawnej. Podkreślenia wymaga natomiast fakt, iż obszar projektu mpzp obejmuje tereny zlokalizowane w zasięgu dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”²⁹,

²⁷wyniki badań wód podziemnych prowadzonych w sieci krajowej w ramach monitoringu diagnostycznego w 2016 r., www.poznan.wios.gov.pl

²⁸mjwp.gios.gov.pl

²⁹powołanego Uchwałą nr CV/610/94 Rady Miejskiej Poznania z dnia 10 maja 1994r. w sprawie utworzenia użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 12 poz. 126). Ze względu na wejście w życie

obejmującego tereny zlokalizowane w północnej części miasta. W jego skład wchodziły m.in. osiedla: Morasko, Radojewo, Umultowo i Różany Potok. Wyróżniał się on niezwykle – jak na tereny miejskie – walorami przyrodniczymi (różnorodnie szata roślinna oraz występowanie niezwykle cennych i rzadkich gatunków zwierząt).

Obszarem podlegającym ochronie prawnej, położonym w najbliższej odległości od granic obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu jest teren rezerwatu przyrody „Żurawiniec” (w odległości ok. 1,0 km od południowej granicy projektu planu). Obszarem włączonym do sieci Natura 2000 zlokalizowanym w najmniejszej odległości od granic omawianego projektu mpzp jest natomiast Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty PLH300005 „Fortyfikacje w Poznaniu” (zlokalizowany w odległości ok. 2,4 km teren Fortu V, współtworzącego wspomniany obszar) oraz Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty PLH300001 „Bierdusko” (którego granice przebiegają w odległości ok. 2,6 km od północnej granicy obszaru projektu mpzp).

W granicach obszaru objętego projektem mpzp stwierdzono natomiast obecność gatunków zwierząt podlegających ochronie prawnej na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Z uwagi na powyższe, realizacja ustaleń projektu mpzp musi uwzględniać zakazy ustanowione w odniesieniu do chronionych gatunków zwierząt, wskazanych we wspomnianych powyżej przepisach odrębnych. W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, że zakres ustaleń miejscowego planu zagospodarowania charakteryzuje się znacznym stopniem ogólności, a jego poszczególne zapisy nie mogą powtarzać ustaleń zawartych w przepisach odrębnych.

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, obszar objęty granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu obejmuje tereny obecnie niezabudowane (głównie tereny lasów), współtworzące klin zieleni. Z uwagi na ich walory przyrodnicze i ekologiczne, wśród najbardziej istotnych problemów ochrony środowiska należy zatem wymienić ograniczenie presji inwestycyjnej oraz utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania lasów, wód powierzchniowych i terenów zieleni, współtworzących system zieleni miasta.

W granicach projektu mpzp nie stwierdzono natomiast występowania problemów ochrony środowiska wynikających z braku dostępu do sieci infrastruktury technicznej. Tereny położone w granicach analizowanego obszaru nie posiadają bezpośredniego dostępu do sieci (elementy infrastruktury technicznej przebiegają w sąsiadujących z analizowanym obszarem drogach), niemniej, z uwagi na brak funkcjonowania na przedmiotowym obszarze zabudowy, sytuacja ta nie stanowi zagrożenia dla utrzymania odpowiedniej jakości poszczególnych komponentów środowiska.

Wśród istotnych problemów ochrony środowiska, jakie dotyczą obszaru całego miasta, wskazać należy natomiast problemy związane z przekraczaniem dopuszczalnych poziomów stężeń pyłu PM10 oraz bezno(a)pirenu w powietrzu atmosferycznym. W przypadku analizowanego obszaru zagrożenia te nie występują, niemniej – z uwagi na sąsiedztwo terenów zabudowanych – mogą w sposób pośredni wpływać na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego w rejonie omawianego obszaru.

Z analizy oddziaływań hałasu, omówionych w rozdz. 2.12 niniejszej prognozy – na podstawie dokumentacji aktualnej *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*³⁰, można stwierdzić że na obszar opracowania nie oddziałują obecnie żadne źródła hałasu. Stąd można stwierdzić, że obecne warunki akustyczne w środowisku – w granicach przedmiotowego obszaru projektu planu – są bardzo korzystne dla przebywania ludzi i zwierząt, mimo, że obszar ten nie wymaga ochrony akustycznej w środowisku.

4. INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU

4.1. Cel opracowania projektu planu

Stosownie do zapisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, głównym celem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu, jest ustalenie przeznaczenia terenów oraz określenie sposobów ich zagospodarowania i zabudowy, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności kształtowania ładu przestrzennego oraz konieczności dostosowania

ustawy z dnia 7 grudnia 2000r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 Nr 3, poz. 21) oraz braku w niej przepisów przejściowych, tereny te straciły status ochronny.

³⁰ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

funkcji i intensywności dalszego zagospodarowania do uwarunkowań przestrzennych i przyrodniczych przedmiotowego terenu.

W przypadku analizowanego projektu mpzp szczególnie istotne jest określenie takiego przeznaczenia i sposobu zagospodarowania przedmiotowego obszaru, który w sposób najbardziej optymalny uwzględniłby konieczność ochrony terenów klina zieleni przed wprowadzeniem znaczących zmian w zakresie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania zlokalizowanych tu terenów. Plan, jako akt prawa lokalnego, stanowić będzie skuteczne narzędzie dla władz Poznania, umożliwiające kontrolę zainwestowania omawianego obszaru oraz zabezpieczenie terenów klina zieleni przed ewentualną zabudową.

4.2. Ustalenia projektu planu

Analizowany projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu składa się z części tekstowej, sporządzonej w formie projektu uchwały Rady Miasta Poznania oraz z części graficznej – rysunku projektu planu, sporządzonego w skali 1:1000.

Część tekstowa projektu planu zawiera zapisy w zakresie: przeznaczenia terenów, zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu (w tym zakazu zabudowy), zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, a także szczegółowych parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów. W projekcie planu znalazł się również zapis ustalający stawkę służącą naliczeniu opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości.

W zakresie przeznaczenia terenów zlokalizowanych w granicach przedmiotowego obszaru, w projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu wyznaczono tereny lasów – oznaczone na rysunku planu symbolami **1-4ZL** oraz teren zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych – oznaczony na rysunku planu symbolem **ZO/WS**.

Jak już wcześniej wspomniano, jednym z najważniejszych celów przystąpienia projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu jest ochrona terenów klina zieleni przez ewentualną zabudową, stąd też projekt planu przede wszystkim utrzymuje dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów stanowiących o jego walorach przyrodniczych i ekologicznych, wyznaczając tereny lasów **1-4ZL** oraz teren zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych **ZO/WS**.

Analizowany projekt planu przede wszystkim wyznacza tereny lasów **1-4ZL**, obejmujące swym zasięgiem istniejące fragmenty lasów, zlokalizowane między ul. Umultowską, ul. Huby Moraskie oraz zachodnią granicą obszaru projektu mpzp. Dla terenów tych ustala się prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z planem urządzenia lasu oraz wprowadza się zakaz lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów. Zgodnie z ustaleniami projektu planu dopuszczono natomiast możliwość lokalizacji duktów leśnych (w tym przeznaczonych dla pieszych lub rowerzystów) oraz przepustów lub obiektów mostowych.

W części południowej, w sąsiedztwie przebiegającej przez analizowany obszar ul. Huby Moraskie, wskazano w projekcie mpzp teren zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych, oznaczony symbolem **ZO/WS**. Teren ten obejmuje istniejący na obszarze opracowania niewielki staw oraz sąsiadujące z nim powierzchnie porośnięte roślinnością (okresowo podtapiane). Dla zachowania szczególnych walorów tych terenów ustala się zachowanie cieków i zbiorników wodnych jako otwartych oraz wymóg zachowania powierzchni biologicznie czynnej stanowiącej nie mniej niż 70% powierzchni danego terenu. Zgodnie z zapisami planu na terenach dopuszcza się zalesienie – z uwzględnieniem ochrony walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (stanowiących element klina zieleni)³¹ oraz z uwzględnieniem konieczności zachowania cieków i zbiorników wodnych jako otwartych. W ramach dopuszczenia możliwe jest również lokalizowanie ciągów pieszych lub rowerowych, sieci infrastruktury technicznej oraz urządzeń wodnych i przepustów lub obiektów mostowych. Na terenie **ZO/WS** całkowicie zakazuje się natomiast lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów.

³¹ poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych śródlądowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych

Należy wspomnieć, iż przedmiotowy projekt mpzp wskazuje jednocześnie – na rysunku planu – przebieg granic udokumentowanego złoża węgla brunatnego – Naramowice.

W kontekście niniejszego opracowania, szczególnie istotne są ustalenia projektu mpzp w zakresie ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu. W tym zakresie, w projekcie mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu ustalono ochronę walorów krajobrazowych, wyznaczonych na rysunku planu, obszarów cennych przyrodniczo, stanowiących element klina zieleni, poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych śródlądowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych, jak również zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach. Ochronie poszczególnych komponentów środowiska służyć będzie także realizacja zapisów dotyczących zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, ustalających powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci oraz dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej.

Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu zawiera również zapisy w zakresie zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, istotne dla zachowania utrzymania odpowiednich walorów przestrzeni. Poza wspomnianym wcześniej zapisem ustalającym ochronę walorów krajobrazowych, wskazać tu należy wprowadzenie zakazu lokalizacji ogrodzeń³², urządzeń reklamowych oraz sztyldów. Na obszarze opracowania zapisy projektu planu dopuszczają natomiast lokalizację elementów związanych z koniecznością zapewnienia sprawnego funkcjonowania tych terenów, nie wpływających jednocześnie w sposób znaczący na pogorszenie estetyki przestrzeni – obiektów małej architektury, tablic informacyjnych³³ oraz ogrodzeń ażurowych (towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej oraz związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu).

W projekcie planu znalazły się także zapisy dotyczące szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, ustalające zakaz lokalizacji budynków na terenach oraz uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów ograniczeń wynikających z przebiegu sieci infrastruktury technicznej.

4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami

Stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, zapisy projektu planu miejscowego muszą być zgodne z zapisami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a rada gminy uchwała plan miejscowy dopiero po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń studium. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania³⁴ (określanym w dalszej części tekstu jako „Studium...”), na obszarze objętym granicami omawianego projektu mpzp wyznaczono tereny wyłączane z zabudowy – **ZO** oraz **ZO***, których wskazanie miało na celu ochronę przed zabudową istniejącego potencjału przyrodniczego, powstrzymanie procesów urbanizacji na tereny zieleni, jak również zapobieganie traktowaniu tych terenów jako rezerwy pod zabudowę.

W odniesieniu do terenów **ZO** – terenów zieleni nieurządzonej, terenów leśnych i do zalesień, użytków rolnych, terenów zadrzewionych, den dolin rzek, strumieni, jezior, stawów, wód powierzchniowych w granicach klinowo-pierścieniowego systemu zieleni i położonych poza tym systemem – „Studium...” wprowadza zakaz lokalizacji budynków (i zakaz zwiększania wskaźnika intensywności zabudowy w przypadku zabudowy istniejącej) oraz zakaz zwiększania wysokości istniejącej zabudowy. W ramach dopuszczenia możliwe jest m.in. lokalizowanie plenerowych urządzeń sportowo-rekreacyjnych, obiektów małej architektury, tablic informacyjnych, boisk sportowych, placów zabaw i gier, szatni, hangarów na sprzęt, wież i punktów widokowych, elementów związanych z zagospodarowaniem terenów przywodnych, tras rowerowych, szlaków pieszych i konnych (stoły, ławki itp.). Na terenach **ZO** dopuszcza się jednocześnie lokalizację urządzeń wodnych, obiektów służących ochronie przyrody, inwestycji celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej oraz transportowej itd.

³² z uwzględnieniem dopuszczenia lokalizacji ogrodzeń ażurowych towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej oraz związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu

³³ z wyjątkiem tablic z wykorzystaniem ekranów plazmowych lub typu LED

³⁴ uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.

W odniesieniu do terenów **ZO*** - terenów użytków ekologicznych i innych terenów cennych przyrodniczo – „Studium...” ustala zakaz lokalizacji obiektów budowlanych, z wyjątkiem obiektów małej architektury, urządzeń służących gospodarce wodnej i obiektów służących ochronie przyrody. „Studium...” dopuszcza jednocześnie utrzymanie na tych terenach istniejącego zainwestowania związanego z prowadzeniem gospodarki leśnej oraz gospodarki rolnej.

Należy podkreślić, że cały obszar projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu obejmuje tereny zlokalizowane w zasięgu strukturalnego klina zieleni, współtworzącego klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta. Zgodnie z określonymi w „Studium...” zasadami ochrony i kształtowania klinowo-pierścieniowego systemu zieleni, nadrzędnym zadaniem jest zachowanie i odtwarzanie ciągłości oraz podbudowa biologiczna istniejących elementów systemu poprzez m.in.: wprowadzenie zakazu zabudowy i rozbudowy istniejących obiektów budowlanych na terenach zieleni nieurządzonej, objęcie klinowo-pierścieniowego systemu zieleni planami miejscowymi (w celu zabezpieczenia przed niekontrolowaną zabudową i wzmocnienia ich ochrony), zachowanie możliwie największej ciągłości systemu przyrodniczego, wprowadzanie wskaźników dotyczących zachowania powierzchni biologicznie czynnych (na terenach, gdzie dopuszczona jest zabudowa), czy też ochronę ciągłości korytarzy ekologicznych poprzez nie wprowadzanie barier ekologicznych na terenach zieleni.

W zakresie zasad ochrony zasobów środowiska, „Studium...” wskazuje m.in. na konieczność dążenia do poprawy jakości wód podziemnych oraz zapewnienia odtwarzalności ich zasobów, między innymi poprzez podjęcie działań polegających na dążeniu do konsekwentnego uzbrajania terenów pod zabudowę w infrastrukturę techniczną służącą ochronie środowiska oraz zatrzymanie jak największej ilości wód opadowych i roztopowych w zlewni – a tym samym znaczącym ograniczeniu ilości ścieków deszczowych i roztopowych odprowadzanych do kanalizacji deszczowej lub cieków. Dla poprawy jakości wód powierzchniowych, eliminacji zagrożeń sanitarnych oraz zapewnienia odtwarzalności zasobów zakłada się natomiast podjęcie działań zmierzających do uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej (w tym wyeliminowania zrzutów nieoczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych ścieków do wód otwartych), konsekwentnego uzbrajania terenów pod zabudowę w kanalizację sanitarną, zwiększania retencji gruntowej, zwiększenia ilości wód opadowych i roztopowych zatrzymywanych w zlewni, zachowania istniejących cieków wodnych jako otwartych (poza uzasadnionymi przypadkami ich kanalizacji) itd.

W zakresie ochrony powietrza, „Studium...” określa wytyczne do stosowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zbieżne lub uzupełniające do aktualizacji Programu ochrony powietrza dla Miasta Poznania³⁵ i Programu ochrony powietrza w zakresie benzoalfa-pirenu³⁶. W celu dążenia do uzyskania i utrzymania najwyższej jakości powietrza postuluje się m.in.: zachowanie klinów zieleni jako korytarzy przewietrzania miasta, tworzenie pasów zieleni oraz rozmieszczanie ich w sposób wspomagający przewietrzanie obszarów szczególnie narażonych na kumulowanie zanieczyszczeń, ustalenie zakazu stosowania paliw stałych w obrębie projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych), a także ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego paliwami stałymi poprzez wzrost odbiorców ciepła sieciowego, ogrzewania elektrycznego lub gazowego.

W zakresie ochrony przed hałasem „Studium...” określa wytyczne do stosowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego – zbieżne lub uzupełniające do Programu ochrony środowiska przed hałasem³⁷ – w celu dążenia do uzyskania i utrzymania wymaganych standardów akustycznych.

„Studium...” określa także zasady ochrony zasobów złóż kopalin, ustalając m.in. ochronę złóż kopalin poprzez racjonalne gospodarowanie ich zasobami, jak również wykluczenie eksploatacji złóż węgla brunatnego, stanowiących fragment Rowu Poznańskiego.

Podsumowując, rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne wskazane w analizowanym projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu należy uznać za zbieżne z kierunkami przeznaczenia wskazanymi dla przedmiotowego obszaru w „Studium...”.

³⁵ Uchwała Nr XXIX/561/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 508)

³⁶ Uchwała Nr XXIX/566/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie Programu ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-złotowskiej w woj. wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 509)

³⁷ „Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Poznania” przyjęty uchwałą Nr LX/927/VI/2013 Rady miasta Poznania z dnia 10 grudnia 2013 r.

4.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu

Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obowiązującego dla danego obszaru, stanowi przyczynę pojawiania się znaczących utrudnień w określeniu zasad kształtowania polityki przestrzennej i sposobu postępowania w sprawach dotyczących przeznaczenia poszczególnych terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy (stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*). Należy zauważyć, że tego rodzaju sytuacja utrudnia również skuteczną ochronę lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego oraz walorów krajobrazowych terenów.

Obszar objęty granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu obejmuje przede wszystkim tereny lasów oraz towarzyszących im terenów zieleni w otoczeniu wód powierzchniowych (niewielki staw oraz fragmentów cieków). Na obszarze tym nie funkcjonuje jakakolwiek zabudowa oraz tereny komunikacyjne. Zakłada się zatem, iż w przypadku utrzymania dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania tych terenów, nie nastąpią jakiegokolwiek istotne zmiany w zakresie poszczególnych komponentów środowiska.

Przewiduje się, iż ewentualne, potencjalne zmiany stanu środowiska jakie mogą wystąpić w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu, dotyczyć mogą pojawienia się zabudowy na terenach sąsiadujących z istniejącą zabudową, zlokalizowaną poza granicami obszaru projektu planu (m.in. w rejonie ul. Mleczowej). Brak obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego utrudni zatem możliwość skutecznej ochrony terenów zieleni współtworzących klin zieleni.

Do najważniejszych, potencjalnych zmian w środowisku przyrodniczym oraz w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania poszczególnych terenów, jakie mogłyby (potencjalnie) wystąpić w przypadku braku realizacji ustaleń mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu, można zatem zaliczyć:

- brak możliwości skutecznej ochrony szczególnie atrakcyjnych fragmentów przestrzeni – tereny o szczególnych walorach krajobrazowych, związanych z występowaniem wód powierzchniowych oraz towarzyszącej im zieleni (pojawianie się obiektów wpływających w sposób negatywny na kształtowanie walorów estetycznych przestrzeni, jak również eliminowanie elementów wpływających w sposób istotny na kształtowanie tutejszego krajobrazu),
- brak możliwości skutecznej ochrony terenów o szczególnej wartości przyrodniczej (w tym stanowisk występowania gatunków roślin i zwierząt podlegających ochronie prawnej).

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Do najbardziej istotnych z punktu widzenia analizowanego obszaru celów ochrony środowiska, ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, należy zaliczyć cele wskazane w następujących dokumentach:

- Konwencji o ochronie dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Konwencja Berneńska) z dnia 19 września 1979 r. – dotyczącej zagadnień związanych z ochroną zagrożonych wyginięciem gatunków europejskiej flory i fauny – cele istotne w kontekście obszaru projektu mpzp z uwagi na występowanie w jego granicach licznych przedstawicieli flory i fauny (w tym gatunków podlegających ochronie prawnej);
- Konwencja o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro z dnia 5 czerwca 1992 r. – nakładająca m.in. obowiązek identyfikacji i monitoringu wszystkich elementów różnorodności biologicznej, położenia nacisku na ochronę *in situ*, a także oceny skutków oraz minimalizowania negatywnych oddziaływań w skali makro i mikro – określone w niej cele są istotne z uwagi na szczególne walory przyrodnicze obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu;
- Konwencja krajobrazowa z dnia 20 października 2000 r. (sporządzona we Florencji) – której celem jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu – jest to szczególnie

istotne z uwagi na konieczność ochrony szczególnych walorów krajobrazowych terenów niezabudowanych, współtworzących klin zieleni.

Cele określone we wspomnianych powyżej dokumentach zostały uwzględnione w omawianym projekcie mpzp m.in. poprzez wprowadzenie odpowiednich ustaleń określających docelowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów stanowiących o znaczącej wartości przyrodniczej tych terenów (wyznaczenie terenów lasów **ZL** oraz terenu zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych **ZO/WS**), jak również zapisy dotyczące zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu – w tym w szczególności zapis ustalający ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (stanowiących element klina zieleni) poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych śródlądowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych.

Na szczeblu krajowym cele ochrony środowiska ustanawia m.in. strategiczny dokument jakim jest *Strategia Rozwoju Kraju 2020*. Jest to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do roku 2020, kluczowy dla określenia działań rozwojowych na terenie kraju. Określa on cele i kierunki rozwoju kraju, wskazując na trzy obszary strategiczne („sprawne i efektywne państwo”, „konkurencyjna gospodarka” oraz „spójność społeczna i terytorialna”), w obrębie których wskazano szereg celów i priorytetów rozwojowych. Z punktu widzenia niniejszego opracowania wspomnieć można przede wszystkim o celach wskazujących na konieczność zapewnienia ładu przestrzennego oraz bezpieczeństwa energetycznego i środowiska.

W zakresie zapewnienia ładu przestrzennego (obszar strategiczny „sprawne i efektywne państwo” *Strategia* wskazuje na konieczność zwiększenia stopnia pokrycia planami zagospodarowania przestrzennego, a w szczególności terenów rozwojowych. Wśród najważniejszych wyzwań wskazuje jednocześnie na zapewnienie właściwego gospodarowania wodami jako elementu różnorodności biologicznej oraz podstawy rozwoju regionalnego i gospodarczego. W zakresie obszaru strategicznego „konkurencyjna gospodarka” oraz wyznaczonego w nim celu „bezpieczeństwo energetyczne i środowisko” wskazano natomiast następujące kierunki interwencji publicznej, w tym m.in. racjonalne gospodarowanie zasobami, poprawę stanu środowiska oraz adaptację do zmian klimatu. W zakresie celu strategicznego „poprawa stanu środowiska” *Strategia* wskazuje się na konieczność:

- poprawy jakości powietrza – m.in. poprzez długoterminowe działania na rzecz ograniczenia emisji pyłów i innych zanieczyszczeń powietrza,
- ochrony wód podziemnych i powierzchniowych – ograniczanie zanieczyszczeń ze źródeł punktowych i obszarowych, porządkowanie systemu gospodarki ściekowej itd.,
- budowy efektywnego systemu gospodarki odpadami, w tym zwłaszcza komunalnymi i niebezpiecznymi,
- promocji zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
- prowadzenia polityki chroniącej przed hałasem, w tym ograniczenie oddziaływania źródeł hałasu,
- określenia metod eliminowania konfliktów przyrodniczo-przestrzennych i barier dla zrównoważonego rozwoju oraz minimalizowanie negatywnych skutków ewentualnych kolizji (szczególnie między programami rozwojowymi a obszarami chronionymi),
- kształtowania wysokiej jakości przestrzeni miejskiej, realizowanie działań na rzecz zrównoważonego planowania przestrzennego miast (służącego wzrostowi jakości życia miejskiego), m.in. poprzez kreowanie przestrzeni publicznej, zielonej infrastruktury miejskich obszarów funkcjonalnych, stref napowietrzania miast, stref cichych.

W zakresie adaptacji do zmian klimatu wskazuje się na konieczność opracowania i efektywnego wdrożenia systemowych rozwiązań dotyczących adaptacji do zmieniających się uwarunkowań klimatycznych i hydrologicznych, a także podjęcie działań mających na celu dostosowanie zagrożonych sektorów i obszarów do nowych warunków i zjawisk klimatycznych.

W kontekście kształtowania polityki klimatycznej wspomnieć można również o Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020). SPA2020 wpisuje się w ramową politykę Unii Europejskiej w zakresie adaptacji do zmian klimatu, której celem jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, zwracając szczególną uwagę na lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcję kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu, realizowane poprzez określenie działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych

na zmiany klimatu obszarach takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża. Działania adaptacyjne zawarte w SPA2020 obejmują zarówno przedsięwzięcia techniczne, np. budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i ochrony wybrzeża, jak i zmiany regulacji prawnych, np. w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią. Wśród planowanych do realizacji inwestycji znajduje się szereg przedsięwzięć poprawiających jakość życia mieszkańców i pobudzających wzrost gospodarczy. Planowane działania obejmują np. poprawę jakości wód, rozwój odnawialnych źródeł energii, zwiększenie zalesienia czy wsparcie dla rozwoju technologii środowiskowych. Podjęte zostaną również działania edukacyjne, wyjaśniające opinii publicznej zjawisko zmian klimatu.

Spośród zapisów analizowanego projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu, realizujących cele wskazane w dokumencie SPA2020 wymienić można m.in. zapisy ustalające docelowe przeznaczenie terenów lasów **ZL** oraz terenu zieleni lub wód powierzchniowych **ZO/WS**, powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej, jak również ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów czynnych przyrodniczo³⁸.

Na szczeblu gminnym wyraz realizacji strategii i polityk krajowych stanowi *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku*. W Programie wytypowano – w poszczególnych obszarach interwencji – cele ekologiczne wraz z kierunkami działań, które sformułowano na podstawie głównych zagrożeń środowiska rozpatrywanych w kontekście aktualnych i planowanych wymogów prawnych oraz potrzeb i możliwości realizacyjnych Miasta. W ramach poszczególnych obszarów interwencji wskazano następujące cele strategiczne (jak również kierunki interwencji polityki ekologicznej):

- „poprawa jakości powietrza i ochrona klimatu” – cele: osiągnięcie dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców, rozwój gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach – zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych;
- „zagrożenie hałasem” – cele: osiągnięcie dobrego stanu klimatu akustycznego (bez przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu), zmniejszenie hałasu komunikacyjnego w przestrzeni miejskiej;
- „pola elektromagnetyczne” – cel: utrzymanie stopnia emisji pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnego poziomu;
- „gospodarowanie wodami” – cel: racjonalne korzystanie z zasobów wodnych, ochrona przed powodzią, suszą i deficytem wody;
- „gospodarka wodno-ściekowa” – cel: poprawa jakości wody, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- „ochrona zasobów geologicznych” – cele: ochrona złóż kopalin, ograniczenie presji wywieranej przez wydobywanie złóż;
- „ochrona gleb” – cel: poprawa jakości gleby i ziemi;
- „gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” – cel: zapewnienie zrównoważonego systemu gospodarki odpadami;
- „zasoby przyrodnicze” – cel: ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz tworzenie sieci obszarów chronionych;
- „zagrożenia poważnymi awariami” – cel: zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i awarii pochodzących z transportu;
- „edukacja ekologiczna i działania prośrodowiskowe” – cel: zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa (zwiększenie świadomości o współodpowiedzialności za jakość środowiska);
- „monitoring środowiska” – cel: zapewnienie stałego i rzetelnego monitoringu środowiska.

Część z celów znajduje swoje odzwierciedlenie w zapisach projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu. Są to cele dotyczące:

- osiągnięcia dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem

³⁸ stanowiących element klina zieleni, poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę cieków i wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych

zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, w sposób pośredni także poprzez określenie docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów **ZL** i **ZO/WS**, dopuszczenie zalesienia (z uwzględnieniem pozostałych zapisów) na terenie **ZO/WS** oraz wprowadzenie zapisu określającego minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej jaka musi zostać utrzymana w granicach terenu (dla terenu **ZO/WS**);

- racjonalnego korzystania z zasobów wodnych, ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: zachowanie cieków i zbiorników wodnych jako otwartych (na terenie **ZO/WS**), zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach, wyznaczenie terenów lasów **ZL** oraz prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z planem urządzenia lasu, dopuszczenie zalesienia na terenie **ZO/WS** (z uwzględnieniem pozostałych ustaleń), powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienia dostępu do sieci;
- poprawy jakości wody, rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, realizowane w projekcie planu poprzez zapisy ustalające; powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienia dostępu do sieci (dla całego obszaru projektu mpzp), zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach;
- ochrony gleb, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: określenie docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów **ZL** i **ZO/WS**, zakaz lokalizacji budynków, określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej jaki musi zostać zachowany w granicach terenu **ZO/WS** (nie mniej niż 70% powierzchni);
- ochrony i zachowania różnorodności biologicznej oraz tworzenia sieci obszarów chronionych, realizowane w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (stanowiących element klina zieleni) poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania – w tym ochronę wód powierzchniowych śródlądowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych, docelowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów **ZL** i **ZO/WS**, określenie minimalnych udziałów powierzchni biologicznie czynnej jakie muszą zostać utrzymane w zasięgu terenu (dla terenu **ZO/WS**).

Dokumentem o charakterze strategicznym, przenoszącym założenia i cele zawarte w tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej³⁹, jest „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”⁴⁰. Plan ten jest narzędziem planistycznym, stanowiącym pewnego rodzaju fundament przy podejmowaniu decyzji wpływających na stan zasobów wodnych oraz zasady gospodarowania wodami w przyszłości. W planie tym ustalono cele środowiskowe dla wód powierzchniowych oraz odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych. Przy ustalaniu celów środowiskowych JCW brano pod uwagę aktualny stan JCW w związku z wymaganym zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną warunkiem niepogarszania ich stanu. Dla JCW, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ze względu na istotne różnice między naturalnymi oraz silnie zmienionymi i sztucznymi częściami wód, zróżnicowano cele środowiskowe wymagane do osiągnięcia dla poszczególnych rodzajów wód. W przypadku naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, a w przypadku wód silnie zmienionych i sztucznych – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. W obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu lub potencjału wymagane jest jednocześnie utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

W kontekście analizowanego projektu mpzp istotne jest uwzględnienie celów środowiskowych wyznaczonych dla JCWP Warta od Różanego Potoku do dopływu z Uchorowa (kod PLRW600021185991). W aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry w latach 2016-2021 wspomniana JCWP została wskazana jako silnie zmieniona część wód (SZCW) o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych – osiągnięciem dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. Analizując wpływ realizacji ustaleń omawianego projektu mpzp na osiągnięcie celu środowiskowego dla wspomnianej JCWP nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania w tym zakresie. Ograniczeniu możliwości wystąpienia tego rodzaju zjawisk służyć będzie realizacja szeregu zapisów projektu mpzp, w tym m.in. odnoszących się do sposobu zagospodarowania i użytkowania poszczególnych terenów (**ZL**, **ZO/WS**), ustalających zachowanie cieków i zbiorników wodnych jako otwartych (na terenie **ZO/WS**),

³⁹ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamenty Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej(Dz. Urz. WE L 327 z 22 grudnia 2000 r.)

⁴⁰ M.P. Nr 40, poz. 451

zakazujących lokalizacji budynków na całym obszarze mpzp, ustalających zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach, a także zapisu ustalającego powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci.

Analizując opisane powyżej cele ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, określone na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym, należy uznać, że poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu zostały one uwzględnione w sposób właściwy.

6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO

6.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Ze względu na specyficzny charakter omawianego w prognozie projektu planu „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu, którego głównym celem jest ochrona terenów zlokalizowanych w zasięgu klina zieleni, nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań na powierzchnię ziemi i warunki gruntowe o istotnym, negatywnym charakterze.

Z punktu widzenia wyeliminowania możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań na kształtowanie powierzchni ziemi i warunków gruntowych, najbardziej istotne jest wprowadzenie do projektu planu zapisów określających docelowy sposób zagospodarowania terenów lasów **1-4ZL** oraz terenu zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych **ZO/WS**. Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania tych terenów (z dopuszczeniem możliwości zalesienia terenu **ZO/WS**, z uwzględnieniem pozostałych ustaleń) oraz wprowadzenie zakazu lokalizacji budynków na całym omawianym obszarze, pozwoli na całkowite wyeliminowanie zagrożeń, wynikających ze znaczących przekształceń powierzchni ziemi i warunków gruntowych na skutek realizacji inwestycji budowlanych. Realizacja pojedynczych inwestycji, których lokalizację dopuszcza omawiany projekt mpzp – m.in. dopuszczenie lokalizacji na terenach **ZL** duktów leśnych⁴¹, ciągów pieszych lub rowerowych na terenie **ZO/WS**, przepustów lub obiektów mostowych na terenach **ZL** i **ZO/WS** oraz urządzeń wodnych i sieci infrastruktury technicznej na terenie **ZO/WS** – nie powinna wpłynąć w sposób istotny na zmiany w zakresie powierzchni ziemi i lokalnych warunków gruntowych. Ponadto, realizacja wspomnianych powyżej elementów⁴² powinna wpłynąć korzystnie na ograniczenie możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi (oraz pozostałe komponenty środowiska) związanych ze zwiększonym ruchem turystycznym oraz podniesieniem atrakcyjności tych terenów jako miejsca wypoczynku i rekreacji.

Zakłada się, że respektowanie ustaleń odnoszących się do sposobu zagospodarowania i użytkowania wyłączonych z zabudowy terenów **1-4ZL** oraz **ZO/WS**, przy jednoczesnym uwzględnieniu zapisu ustalającego ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (stanowiących element klina zieleni) – poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych – stanowić będzie skuteczne narzędzie ograniczające ryzyko wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na powierzchnię ziemi i warunków gruntowych w obrębie terenów współtworzących klinowy system zieleni miasta.

Wśród ewentualnych niekorzystnych oddziaływań, jakie mogą potencjalnie wystąpić w konsekwencji realizacji ustaleń omawianego projektu planu wskazać można jedynie zjawiska związane z realizacją nowych elementów sieci infrastruktury technicznej oraz elementów zagospodarowania niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania poszczególnych terenów (np. terenów leśnych oraz występujących tu wód powierzchniowych). Umieszczenie pod powierzchnią terenu elementów sieci infrastruktury może być związane z występowaniem zjawisk o trwałym charakterze (umieszczenie w glebie materiałów wpływających na właściwości gruntu, w tym m.in. jego przepuszczalność), niemniej, z uwagi na charakter oraz lokalny zasięg oddziaływania, nie będą one jednak odgrywały znaczącej roli w kształtowaniu powierzchni ziemi oraz zmianie warunków gruntowych w odniesieniu do całego obszaru projektu planu.

Realizacji pozostałych inwestycji – takich jak lokalizacja ciągów pieszych i rowerowych, obiektów małej architektury, czy też urządzeń wodnych oraz przepustów lub obiektów mostowych⁴³ także mogą towarzyszyć zjawiska o niekorzystnym charakterze, występujące w obrębie niewielkich

⁴¹ w tym przeznaczonych dla pieszych lub rowerzystów

⁴² głównie ciągów pieszych i rowerowych

⁴³ dopuszczonych zgodnie z brzmieniem zapisów projektu mpzp

powierzchni. Należy natomiast podkreślić, iż pomimo potencjalnego oddziaływania o lokalnie negatywnym charakterze, realizacja wspomnianych powyżej inwestycji będzie miała korzystny wpływ na kształtowanie powierzchni ziemi i warunków gruntowych w kontekście całego obszaru projektu mpzp (skanalizowanie ruchu pieszego i rowerowego, umożliwienie właściwego regulowania lokalnych warunków gruntowo-wodnych, przeciwdziałanie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi odpadami itd.).

Podsumowując, prognozuje się, iż pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu, przyczyni się do zapewnienia skutecznej ochrony terenów zieleni współtworzących klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta, ograniczając tym samym możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań na kształtowanie środowiska, w tym powierzchni ziemi oraz lokalnych warunków gruntowych. Nieliczne inwestycje w zakresie elementów zagospodarowania niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania tych terenów nie będą stanowić przyczyny wystąpienia negatywnych oddziaływań na kształtowanie powierzchni ziemi i warunków gruntowych o skali i zasięgu mogącym wpływać na kształtowanie tego komponentu środowiska na całym obszarze opracowania.

6.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu sprzyjać będzie ochronie lokalnych zasobów wód powierzchniowych jak i zasobów wód podziemnych.

Dla zachowania lokalnych zasobów wód powierzchniowych najbardziej istotne jest wyznaczenie terenu zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych (**ZO/WS**), dla którego ustala się zachowanie cieków i zbiorników wodnych jako otwartych oraz ustala się utrzymanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej (nie mniej niż 70% powierzchni terenu). Zachowanie w możliwie niezmiennym stanie funkcjonującego tu stawu oraz zasilających go cieków będzie sprzyjało ochronie wód powierzchniowych, eliminując możliwość wystąpienia istotnych zmian w zakresie lokalnych stosunków gruntowo-wodnych. Podobne skutki będzie za sobą niosło respektowanie zapisu ustalającego ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (stanowiących element klina zieleni) poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych.

Realizacja zapisów projektu mpzp ustalających utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów lasów (**1-4ZL**) zajmujących ponad 70% całkowitej powierzchni obszaru projektu planu, wpływać będzie jednocześnie na ograniczenie zmian w zakresie lokalnej retencji wód – wpływającej w sposób pośredni na zasilanie zasobów wód powierzchniowych oraz podziemnych. Ustalenie dla terenów **ZL** prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z planem urządzenia lasu oraz ograniczenie możliwości lokalizacji na tych terenach nowych elementów zagospodarowania⁴⁴, sprzyjać będzie zachowaniu dotychczasowych zdolności retencyjnych terenów zlokalizowanych w zasięgu zlewni Strumienia Różanego (zasilanego m.in. przez Potok Umultowski, przepływający przez obszar projektu planu), minimalizując ryzyko istotnego obniżenia zwierciadła występujących tu wód. Utrzymanie tak dużego udziału powierzchni lasów (zapisy projektu mpzp dopuszczają także możliwość zalesienia terenu **ZO/WS**, z uwzględnieniem pozostałych zapisów) wpływać będzie pozytywnie również na ograniczenie ryzyka zmniejszenia stopnia zasilania lokalnych zasobów wód podziemnych (a w szczególności wód gruntowych).

Wśród zapisów mających największy wpływ na zachowanie dotychczasowego stopnia zasilania lokalnych zasobów wód podziemnych na skutek infiltracji wód opadowych i roztopowych, wskazać należy także zapis ustalający zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach. Wprowadzenie tego rodzaju zapisu dla terenów zagospodarowanych zróżnicowaną zielenią⁴⁵, dla których ustala się jednocześnie zakaz lokalizacji budynków, oceniać należy jako rozwiązanie najbardziej właściwe z ekologicznego punktu widzenia, gdyż podstawową zasadą współczesnych metod zagospodarowania wód opadowych i roztopowych jest ich zatrzymanie na terenie, spowolnienie tempa spływu oraz naturalne oczyszczanie wód opadowych na miejscu, przed odprowadzeniem do odbiornika (np. poprzez spływ przez powierzchnie porośnięte roślinnością, powierzchnie zadarnione). Ograniczeniu ryzyka zanieczyszczenia wód podziemnych na skutek przenikania zanieczyszczeń w głąb profilu glebowego sprzyjać będzie w pewnym stopniu również

⁴⁴ dopuszczenie lokalizacji duktów leśnych (w tym przeznaczonych dla pieszych lub rowerzystów) oraz przepustów lub obiektów mostowych

⁴⁵ tereny lasów, tereny zieleni towarzyszącej wodom powierzchniowym

wprowadzenie zakazu lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów na terenie **ZO/WS** (w obrębie którego obserwuje się płytkie występowanie wód gruntowych).

Utrzymaniu lokalnych warunków wodnych służyć będzie również dopuszczenie realizacji takich elementów zagospodarowania jak przepusty lub obiekty mostowe (na terenach **ZL** i **ZO/WS**) oraz urządzenia wodne (na terenie **ZO/WS**). Zapewnienie możliwości lokalizacji tego rodzaju elementów jest niezbędne z uwagi na obecność wód powierzchniowych, w tym w szczególności niewielkiego stawu połączonego przepustem ze stawem zlokalizowanym po południowej stronie ul. Huby Moraskie.

Z uwagi na brak funkcjonowania na analizowanym obszarze jakiegokolwiek zabudowy (możliwości wprowadzenia zabudowy nie przewiduje również projekt planu), nie nastąpiła konieczność wprowadzenia szczegółowych ustaleń w zakresie prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej (minimalizującej ryzyko zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego), niemniej, z uwagi na konieczność zapewnienia prawidłowego funkcjonowania terenów zlokalizowanych poza granicami projektu mpzp, wprowadzono szereg zapisów w zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów sieci infrastruktury technicznej, w tym m.in. ustalenie powiązania sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, a także dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej. Zapisy projektu mpzp wymagają jednocześnie uwzględnienia w zagospodarowaniu terenów ograniczeń wynikających z przebiegu sieci infrastruktury technicznej.

Reasumując, ustalenia projektu mpzp nie przewidują możliwości wprowadzenia inwestycji, których realizacja mogłaby przyczynić się do wystąpienia istotnych, niekorzystnych oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne. Prognozuje się, iż zaproponowany w projekcie mpzp sposób zagospodarowania i użytkowania terenów sprzyjać będzie ochronie poszczególnych komponentów środowiska – w tym również lokalnych zasobów wód – przed zanieczyszczeniem.

6.3. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Z uwagi na charakter ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu (głównym celem projektu mpzp jest ochrona terenów klina zieleni), nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań wpływających negatywnie na kształtowanie zasobów naturalnych, wynikających z realizacji ustaleń przedmiotowego projektu planu.

6.4. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, w tym rośliny i zwierzęta

Realizacja zapisów projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu, ze względu na charakter jego ustaleń, jak również główny cel opracowania projektu planu, sprzyjać będzie utrzymaniu różnorodności biologicznej na dotychczasowym (wysokim) poziomie. Ponadto, pełne i docelowe zrealizowanie ustaleń omawianego projektu planu sprzyjać będzie utrzymaniu oraz ochronie różnorodności biologicznej w granicach całego „moraskiego” klina zieleni, współtworzonego przez niezabudowane dotąd tereny zieleni o zróżnicowanym charakterze.

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach, różnorodność biologiczna w granicach obszaru objętego granicami projektu mpzp kształtowana jest dzięki obecności terenów leśnych oraz towarzyszących im terenów zieleni sąsiadującej z przepływającymi tędy fragmentami cieków wodnych oraz zieleni porastającej brzegi funkcjonującego w części południowej stawu. Tereny te stanowią obszary występowania przedstawicieli lokalnej flory i fauny (w tym żerowiska i miejsca rozrodu), stąd też ich docelowy sposób zagospodarowania i użytkowania będzie wpływał w największym stopniu na kształtowanie lokalnej bioróżnorodności. Mając na uwadze powyższe, stwierdza się, iż wyznaczenie w granicach analizowanego obszaru wyłącznie terenów lasów (**1-4ZL**) oraz towarzyszącego im terenu zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych (**ZO/WS**) jest rozwiązaniem najbardziej korzystnym z punktu widzenia zachowania tutejszej różnorodności biologicznej. Uniemożliwienie wprowadzenia znaczących zmian w zakresie dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenów charakteryzujących się znacznym udziałem roślinności oraz występowaniem licznych schronień wykorzystywanych przez zwierzęta, zapobiegnie znaczącym zmianom panujących tu warunków siedliskowych i wyeliminuje ryzyko utraty części siedlisk na skutek wprowadzania nielicznych, nowych elementów zagospodarowania (związanych przede wszystkim z koniecznością zapewnienia prawidłowego funkcjonowania tych terenów).

Dla utrzymania różnorodności gatunkowej występujących tu dotychczas przedstawicieli flory i fauny szczególnie istotne będzie respektowanie zapisu wprowadzającego dla terenu **ZO/WS** wymóg zachowania cieków i zbiorników wodnych jako otwartych. Obecność wód powierzchniowych wpływa na zwiększenie różnorodności występujących na danym obszarze siedlisk, wpływając tym samym na kształtowanie różnorodności gatunkowej występujących na tych terenach roślin i zwierząt. Ewentualny brak zapisów dotyczących konieczności utrzymania istniejących wód powierzchniowych mógłby skutkować skanalizowaniem (całkowitym lub fragmentarycznym) przepływających przez obszar mpzp cieków, prowadząc tym samym do zniszczenia części siedlisk oraz miejsc występowania gatunków roślin i zwierząt związanych z obecnością wód powierzchniowych (np. zniszczenie miejsc rozrodu występujących na tych terenach płazów).

Wśród najbardziej istotnych zapisów – w kontekście utrzymania bardzo dużej (jak na warunki miejskie) różnorodności biologicznej – wskazać należy jednocześnie zapis ustalający ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (stanowiących element klina zieleni) – poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych śródlądowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych. Respektowanie tego zapisu pozwoli na zminimalizowanie ryzyka podejmowania działań wpływających w sposób istotny na zmniejszenie tutejszej różnorodności biologicznej, kształtowanej dzięki obecności mozaiki siedlisk o różnej charakterystyce (w tym zbiorowisk związanych z obecnością terenów bagiennych, okresowo podmokłych itd.). Wprowadzenie do projektu planu zapisów odnoszących się w sposób bezpośredni do konieczności ochrony najcenniejszych przyrodniczo terenów pozwoli na możliwie maksymalną ochronę występującej tu dotychczas roślinności oraz miejsc bytowania, żerowania i rozrodu występujących tu zwierząt.

Pozytywnie oceniać należy także ustalenia określające w sposób szczegółowy możliwość lokalizacji na przedmiotowym obszarze ogrodzeń. Jest to niezwykle istotne w kontekście roli omawianego obszaru w zapewnieniu łączności ekologicznej terenów zlokalizowanych w granicach klinowego systemu zieleni miasta. W odniesieniu do całego obszaru projektu planu wprowadza się zakaz lokalizacji ogrodzeń, dopuszczając lokalizację ogrodzeń ażurowych w nielicznych, określonych w planie przypadkach⁴⁶. Ograniczenie możliwości grodzenia poszczególnych terenów wyeliminuje ryzyko pojawienia się barier przestrzennych, wpływających niekorzystnie na możliwość swobodnej migracji przemieszczających się przez obszar opracowania zwierząt (a tym samym na lokalną bioróżnorodność).

Reasumując, prognozuje się, że docelowa realizacja wspomnianych powyżej zapisów projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu pozwoli na zachowanie siedlisk oraz miejsc okresowego występowania przedstawicieli flory i fauny w możliwie maksymalnym stopniu. Ewentualne oddziaływania o niewielkim nasileniu i lokalnym charakterze wystąpią w przypadku realizacji nielicznych, dopuszczonych ustaleniami planu inwestycji (obejmujących lokalizacje elementów sieci infrastruktury technicznej oraz elementów zagospodarowania tj. obiekty małej architektury i urządzenia budowlane), niemniej nie będą one miały wpływu na zmniejszenie różnorodności biologicznej w granicach przedmiotowego obszaru. Należy natomiast podkreślić, iż pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu planu pozwoli na maksymalne ograniczenie zmian w obrębie terenów stanowiących element klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta, którego funkcjonowanie wpływa na kształtowanie różnorodności biologicznej w obrębie całego miasta (a w szczególności jego północnej części).

6.5. Oddziaływanie na ludzi

Przewiduje się, że realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu nie będzie związana z wystąpieniem oddziaływań o niekorzystnym charakterze na użytkowników analizowanego obszaru, jak i mieszkańców terenów bezpośrednio z nim sąsiadujących. Zapisy i ustalenia omawianego projektu planu mają charakter ochronny (ochrona terenów klina zieleni przed zainwestowaniem), a realizacja pojedynczych inwestycji w zasięgu jego granic (głównie infrastrukturalnych), nie powinna stanowić przyczyny wystąpienia zjawisk o niekorzystnym charakterze.

Analizując charakter zapisów omawianego projektu planu należy natomiast zwrócić uwagę na korzystny wpływ na mieszkańców terenów sąsiadujących z obszarem opracowania,

⁴⁶ogrodzeń ażurowych towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej oraz związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu

jak i mieszkańców całego miasta, wynikający z utrzymania dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenów zieleni położonych w granicach obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu. Wyeliminowanie możliwości lokalizacji budynków oraz ograniczenie możliwości wprowadzenia istotnych zmian w obrębie terenu zieleni i wód powierzchniowych (**ZO/WS**) oraz funkcjonujących tu lasów (**ZL**), a przede wszystkim zapewnienie ochrony terenów o znacznych walorach przyrodniczych i krajobrazowych (wskazane na rysunku planu obszary cenne przyrodniczo), sprzyjając będzie wypoczynkowo-rekreacyjnemu wykorzystaniu całego obszaru Moraska.

Zakłada się jednocześnie, iż respektowanie ustaleń omawianego projektu mpzp może w pewnym stopniu przyczynić się do również poprawy komfortu użytkowania terenów klina zieleni, stanowiących atrakcyjne miejsce wypoczynku i rekreacji, chętnie odwiedzane przez mieszkańców całego miasta. Pozytywnie ocenia się wprowadzenie szeregu zapisów dotyczących m.in. dopuszczenia lokalizacji duktów leśnych (w tym przeznaczonych dla pieszych lub rowerzystów) na terenach **ZL**, ciągów pieszych lub rowerowych na terenie **ZO/WS**, obiektów małej architektury, tablic informacyjnych⁴⁷, a także przepustów lub obiektów mostowych.

Bezpośredni i korzystny wpływ na zapewnienie odpowiedniej jakości życia mieszkańców terenów sąsiednich, jak i (w sposób pośredni) użytkowników terenów zlokalizowanych w granicach obszaru projektu planu będzie miała również realizacja zapisów w zakresie modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, ustalających powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, zapisów dopuszczających prowadzenie robót budowlanych w zakresie sieci technicznej.

Prognozuje się, że realizacja pojedynczych inwestycji, obejmujących rozbudowę i modernizację sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację takich elementów zagospodarowania jak urządzenia wodne, czy też przepusty lub obiekty mostowe, nie będzie przyczyną występowania istotnych, negatywnych oddziaływań na mieszkańców terenów sąsiednich – przede wszystkim z uwagi na charakter i ograniczony zasięg przestrzenny inwestycji.

6.6. Oddziaływanie na krajobraz

Ze względu na znaczenie obszaru objętego granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu w kształtowaniu systemu zieleni miasta, niezwykle istotne było wprowadzenie do projektu planu zapisów zapewniających ochronę lokalnych walorów krajobrazowych i przyrodniczych.

Wśród najważniejszych celów sporządzenia przedmiotowego projektu mpzp wskazać można konieczność ochrony walorów krajobrazowych terenów klina zieleni, zlokalizowanych jednocześnie w zasięgu dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”. Stąd też, wśród najbardziej istotnych zapisów projektu mpzp wskazać należy ustalenie ochrony walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (stanowiących element klina zieleni) – poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych śródlądowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych. Zgodnie z brzmieniem zapisów projektu planu, utrzymany zostanie dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów lasów (**1-4ZL**) oraz terenu zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych (**ZO/WS**), a możliwość wprowadzania na te tereny nowych inwestycji ograniczona zostanie do realizacji elementów zagospodarowania niezbędnych dla właściwego funkcjonowania poszczególnych terenów, czy też sprzyjających poprawie atrakcyjności walorów turystyczno-rekreacyjnych terenów klina zieleni. Realizacja wspomnianych zapisów pozwoli na zachowanie elementów współtworzących tutejszy krajobraz w możliwie niezmienionym stanie, w sposób uwzględniający jednoczesną potrzebę zapewnienia właściwego funkcjonowania tych terenów, jako terenów wykorzystywanych przez mieszkańców miasta na potrzeby indywidualnego wypoczynku i rekreacji.

Zapisy projektu planu chronią przed istotną ingerencją w krajobraz omawianego obszaru dzięki wprowadzeniu zapisów ograniczających lub uniemożliwiających lokalizację elementów dysharmonizujących lokalną przestrzeń w granicach poszczególnych terenów. W tym zakresie ustalają zakaz lokalizacji urządzeń reklamowych, szyldów, a także ogrodzeń – z wyjątkiem ogrodzeń ażurowych towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej oraz związanych z zapewnieniem

⁴⁷ z wyjątkiem tablic z wykorzystaniem ekranów plazmowych lub typu LED

bezpieczeństwa ruchu. Na całym obszarze opracowania zakazano również lokalizacji nowych napowietrznych sieci infrastruktury technicznej.

Ustalenia projektu mpzp dopuszczają jednocześnie możliwość lokalizacji elementów, których obecność nie wpływa w sposób znacząco negatywny na kształtowanie walorów lokalnego krajobrazu, lub też wynika z konieczności zapewnienia prawidłowego funkcjonowania poszczególnych terenów. W tym kontekście wymienić należy dopuszczenie lokalizacji obiektów małej architektury, tablic informacyjnych (z wyjątkiem tablic z wykorzystaniem ekranów plazmowych lub typu LED), jak również wspomnianych powyżej ogrodzeń ażurowych⁴⁸. Zgodnie z brzmieniem zapisów projektu planu ograniczona została również maksymalna wysokość budowli związanych z infrastrukturą techniczną telekomunikacyjną (do 49 m od poziomu terenu).

Ewentualnych zmian w krajobrazie spodziewać się można w przypadku zalesienia części terenu **ZO/WS**. Działania te skutkować będą zwiększeniem powierzchni terenów lasów, stanowiących jeden z najistotniejszych elementów współtworzący lokalny krajobraz. Ocenia się natomiast, że nie będą miały one negatywnego charakteru – pod warunkiem respektowania pozostałych ustaleń projektu planu, ustalających m.in. ochronę walorów krajobrazowych obszarów cennych przyrodniczo, w tym ochronę wód powierzchniowych śródlądowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych.

Reasumując, przewiduje się, że pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu mpzp, utrzymujących dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów, jak również określających zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, przyczyni się do ochrony walorów krajobrazowych terenów zlokalizowanych w zasięgu granic obszaru opracowania.

6.7. Oddziaływanie na klimat akustyczny

Realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu nie zmienia obecnego zagospodarowania i przeznaczenia terenów objętych jego granicami. Prace projektowe pozwoliły jednak uściślić rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne oraz m.in. zabezpieczyć realizację wymogów z dziedziny ochrony środowiska, które jednak nie dotyczyły ustaleń z dziedziny akustyki środowiska.

Projekt planu ustala na przedmiotowym obszarze tereny o następującym przeznaczeniu: tereny lasów, oznaczone symbolami **1-4ZL** oraz teren zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych, oznaczony symbolem **ZO/WS**.

W związku z planowanym przeznaczeniem terenów w granicach przedmiotowego projektu planu, zlokalizowane tam tereny lasów, zieleni oraz wód powierzchniowych śródlądowych nie wymagają ochrony akustycznej w środowisku, na podstawie przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*⁴⁹ oraz rozporządzenia *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*⁵⁰ – bo nie zostały potraktowane jako tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, na podstawie ustaleń obowiązującego „Studium ...”⁵¹, z którym projekt planu musi być zgodny.

Na podstawie wyników badań hałasu prowadzonych w roku 2017 – przedstawionych w dokumentacji *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁵², stwierdzono w rozdz. 2.12 niniejszej prognozy, że aktualne warunki akustyczne w środowisku w badanym obszarze projektu planu są bardzo korzystne. Nie przewiduje się, aby w przyszłości warunki te miałyby się niekorzystnie zmienić, bo nie zachodzą ku temu żadne przesłanki, wynikające zarówno z ustaleń niniejszego projektu planu, jak i sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów w sąsiedztwie przedmiotowego obszaru.

Nie przewiduje się, aby w przyszłości miały na obszar projektu planu niekorzystnie akustycznie oddziaływać jakiegokolwiek źródła hałasu komunikacyjnego, tj. hałasu samochodowego nawet od najbliższych położonych ulic: Umultowskiej i Mleczonej, hałasu lotniczego z lotniska Poznań – Ławica oraz lotniska wojskowego w Poznaniu – Krzesinach, hałasu kolejowego od najbliższej położonej trasy tzw. Północnej Obwodowej Linii Kolejowej Zieliniec – Kiekrz, a także hałasu tramwajowego.

⁴⁸ towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej oraz związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu

⁴⁹ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2017 r., poz. 519, tekst jednolity, z późn. zm.)

⁵⁰ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity)

⁵¹ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania*, uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.

⁵² *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, *lemitor* OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

Przewiduje się również, że przedmiotowy obszar projektu planu znajdzie się w przyszłości poza zasięgiem oddziaływania hałasu przemysłowego oraz oddziaływania tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu.

Podsumowując należy stwierdzić, że obecne bardzo korzystne warunki akustyczne w środowisku – w granicach przedmiotowego obszaru projektu planu – będą zachowane w przyszłości, jeśli będą zrealizowane ustalenia zdefiniowane w projekcie uchwały, w tym m.in. dotyczące zakazu lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów.

6.8. Oddziaływanie na powietrze

Prognozuje się, iż realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu, będzie wpływać w sposób korzystny na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego. Omawiany w prognozie projekt planu miejscowego wyznacza w zasięgu swoich granic tereny lasów (**ZL**) oraz teren zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych (**ZO/WS**), a zatem tereny wyłączone z zabudowy, charakteryzujące się bardzo wysokim udziałem roślinności.

Najbardziej korzystny wpływ na kształtowanie lokalnej jakości powietrza ma niewątpliwie docelowe ograniczenie możliwości zmian w zakresie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w granicach przedmiotowego obszaru. Ustalenie prowadzenia gospodarki leśnej⁵³ na terenach **ZL** oraz wprowadzenie wymogu zachowania nie mniej niż 70% terenu **ZO/WS** jako powierzchni biologicznie czynnej, sprzyjać będzie utrzymaniu wysokiego udziału zieleni, której obecność wpływa z kolei w sposób niezwykle korzystny na kształtowanie lokalnych warunków aerosanitarnych. Obecność zieleni – a w szczególności zieleni wysokiej – wpływa na zmniejszenie udziału CO₂ w powietrzu atmosferycznym oraz ograniczenie zasięgu przenoszenia zanieczyszczeń pyłowych (generowanych poza granicami analizowanego obszaru).

Określenie docelowej funkcji i sposobu zagospodarowania terenów **ZO/WS** i **ZL** wyeliminuje również możliwość pogorszenia lokalnych warunków aerosanitarnych na skutek lokalizacji na tych terenach nowych źródeł emisji zanieczyszczeń. Zgodnie z brzmieniem zapisów projektu mpzp, na całym analizowanym obszarze zakazuje się lokalizacji budynków, co w sposób bezpośredni wpłynie na wyeliminowanie możliwości pojawienia się zagrożeń związanych z pojawieniem się w granicach obszaru opracowania źródeł tzw. emisji niskiej (związanej z funkcjonowaniem indywidualnych systemów grzewczych w obrębie zabudowy).

Analizowany projekt mpzp nie wyznacza jednocześnie terenów dróg, których funkcjonowanie związane jest z emisją zanieczyszczeń generowanych przede wszystkim przez silniki spalinowe przemieszczających się pojazdów. Na całym obszarze wprowadza się również zakaz lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów.

Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza – o pomijalnym wpływie na kształtowanie warunków aerosanitarnych na całym obszarze projektu mpzp – może pojawić się w przypadku realizacji pojedynczych inwestycji w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji elementów sieci infrastruktury technicznej (dopuszczonej zapisami planu). We wspomnianym przypadku źródłami emisji mogą być prace ziemne, których prowadzenie związane jest z generowaniem pewnych ilości pyłu oraz silniki spalinowe sprzętu budowlanego, wykorzystywanego podczas realizacji poszczególnych inwestycji. Z uwagi na ilość i charakterystykę generowanych zanieczyszczeń, jak również ograniczony czas trwania robót, prognozuje się, że emisja ta nie będzie miała znaczenia w kształtowaniu jakości powietrza atmosferycznego.

Reasumując, realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu przyczyni się do ochrony terenów zieleni współtworzących klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta, wpływających w sposób korzystny na utrzymanie możliwości przewietrzania, a tym samym poprawiających warunki aerosanitarnie w obrębie poszczególnych jego rejonów.

6.9. Oddziaływanie na klimat

Wśród najbardziej istotnych czynników, stanowiących przyczynę znaczących zmian lokalnych warunków klimatycznych, wymienić można między innymi: zwiększanie zasięgu powierzchni trwale zabudowanych, drastyczne zmniejszanie udziału powierzchni biologicznie czynnej w obrębie terenów,

⁵³ zgodnie z planem urządzenia lasu

zmniejszanie powierzchni zadrzewionych, zwiększanie liczby źródeł (punktowych, liniowych i powierzchniowych) emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza, umożliwienie stosowania w instalacjach grzewczych paliw o wysokich wskaźnikach spalania (w nowo projektowanej zabudowie), czy też projektowanie układu komunikacyjnego w sposób nieuwzględniający konieczności redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Jak już wcześniej wielokrotnie wspomniano, przedmiotowy projekt mpzp jest projektem o charakterze ochronnym, zakładającym zachowanie dotychczasowej funkcji i sposobu zagospodarowania terenów zlokalizowanych w zasięgu klina zieleni. Z uwagi na powyższe, nie prognozuje się wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na kształtowanie klimatu, wynikających z realizacji ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu.

Wśród rozwiązań wpływających w sposób najbardziej korzystny na zachowanie dotychczasowych warunków mikroklimatycznych w granicach obszaru opracowania (wprowadzonych do projektu planu), wymieniać należy przede wszystkim wskazanie docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów lasów **1-4ZL** (obejmujących powierzchnie ponad 70% całkowitej powierzchni analizowanego obszaru), jak również terenu zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych **ZO/WS**. Określenie tego rodzaju funkcji docelowej terenów położonych w zasięgu granic analizowanego obszaru wyeliminuje możliwość wprowadzenia znaczących zmian w zakresie charakteru występującej tu roślinności oraz zapobiegnie zmianom czynników ekologicznych, wpływających w sposób niezwykle istotny na warunki mikroklimatyczne. Należy podkreślić, że obecność dużych powierzchni porośniętych zielenią (w tym w szczególności zielenią wysoką), wpływa korzystnie na redukcję udziału CO₂ w powietrzu atmosferycznym oraz zmniejszenie stężeń zanieczyszczeń pyłowych, których obecność wpływa z kolei na zwiększenie częstotliwości i intensywności niekorzystnych zjawisk klimatycznych (cząstki pyłowe stanowią jądra kondensacji). W przypadku terenów porośniętych zielenią wysoką obserwuje się jednocześnie zwiększenie wilgotności powietrza oraz ograniczenie nasłonecznienia powierzchni (zacienienie), co z kolei wpływa na lokalne obniżenie temperatury powietrza.

W kontekście utrzymania lokalnych warunków mikroklimatycznych, należy wspomnieć także o istotnej roli wprowadzonych do projektu mpzp zapisów ustalających zachowanie cieków i zbiorników wodnych jako otwartych (na terenie **ZO/WS**) oraz ustalających ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu terenów cennych przyrodniczo – poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych. Realizacja wspomnianych ustaleń jest niezwykle ważna z punktu widzenia ograniczenia ewentualnych zmian lokalnych warunków mikroklimatycznych, gdyż obecność wód powierzchniowych (w tym w szczególności zajmującego powierzchnię ok. 2 ha stawu) wpływa w sposób znaczący na kształtowanie lokalnych warunków wilgotnościowych oraz termicznych.

Z punktu widzenia zminimalizowania ryzyka wystąpienia istotnych zmian w lokalnym mikroklimacie bardzo ważne jest jednocześnie wprowadzenie dla całego obszaru objętego projektem zakazu lokalizacji budynków. Jego respektowanie wyeliminuje możliwość wystąpienia negatywnych zjawisk, wynikających z istotnego uszczuplenia powierzchni biologicznie czynnej, usunięcia roślinności wysokiej oraz wprowadzenia obiektów o znacznej kubaturze, których obecność wpływa na zmniejszenie możliwości przemieszczania się mas powietrza. Pozytywnie oceniać należy również wprowadzenie zakazu lokalizacji ogrodzeń⁵⁴, których obecność może wpływać na ograniczenie splotu schłodzonych, wilgotnych mas powietrza z terenów zieleni.

Reasumując, prognozuje się, iż realizacja ustaleń analizowanego w prognozie projektu mpzp przyczyni się w znacznym stopniu do utrzymania lokalnych mikroklimatycznych, wpływając jednocześnie w sposób korzystny na kształtowanie klimatu na terenie całego miasta.

6.10. Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe

Jak wspomniano w pierwszych rozdziałach niniejszej prognozy, na obszarze projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu nie stwierdzono występowania elementów dziedzictwa kulturowego, w tym obszarów i obiektów podlegających ochronie konserwatorskiej w rozumieniu ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o *ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Mając na uwadze powyższe, prognozuje się, iż realizacja zapisów przedmiotowego

⁵⁴z wyjątkiem lokalizacji ogrodzeń ażurowych towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej oraz związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu

projektu planu nie będzie stanowił przyczyny wystąpienia jakichkolwiek niekorzystnych oddziaływań na elementy dziedzictwa kulturowego.

6.11. Oddziaływanie na dobra materialne

Z uwagi na dotychczasowy charakter zagospodarowania i użytkowania terenów objętych granicami projektu mpzp (lasy, tereny zieleni oraz wód powierzchniowych), nie przewiduje się wystąpienia jakichkolwiek negatywnych oddziaływań na dobra materialne w granicach przedmiotowego obszaru. Ochronny charakter zapisów projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu wyklucza również możliwość wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na dobra materialne zlokalizowane poza granicami obszaru projektu planu.

6.12. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, na obszarze objętym granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Huby Moraskie w Poznaniu nie występują zasoby przyrodnicze objęte ochroną prawną w formie parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, użytku ekologicznego czy też stanowiska dokumentacyjnego. Na analizowanym obszarze nie stwierdzono również występowania pomników przyrody. Stąd też nie zaistniała konieczność wprowadzenia do projektu mpzp zapisów odnoszących się do konieczności ochrony tego rodzaju obiektów i obszarów podlegających ochronie prawnej.

Wśród obszarów podlegających ochronie prawnej, znajdujących się w najmniejszej odległości od analizowanego obszaru, wskazać należy teren rezerwatu przyrody „Żurawiniec”, którego granice przebiegają w odległości ok. 1 km od granic obszaru projektu mpzp. Z uwagi na przedmiot ochrony oraz charakter ustaleń projektu mpzp, nie przewiduje się możliwości wystąpienia jakichkolwiek, negatywnych oddziaływań na tereny rezerwatu, wynikających z realizacji ustaleń omawianego w prognozie projektu planu miejscowego.

Ze względu na główny cel opracowania projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu – ochronę terenów klina zieleni – nie przewiduje się wystąpienia jakichkolwiek negatywnych oddziaływań na przedmiot ochrony oraz integralność obszarów włączonych do sieci Natura 2000, zlokalizowanych w najbliższej odległości od granic analizowanego obszaru – Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty PLH300001 „Biedrusko” oraz „Fortyfikacje w Poznaniu” PLH300005. Określenie docelowego sposobu zagospodarowania terenów lasów **1-4ZL** oraz terenu zieleni oraz wód powierzchniowych śródlądowych **ZO/WS**, a przede wszystkim ustalenie ochrony walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo⁵⁵, sprzyjać będzie ochronie i utrzymaniu terenów pełniących rolę lokalnych korytarzy ekologicznych, współtworzących klin zieleni. Takie rozwiązania ocenia się jako szczególnie korzystne w kontekście ochrony funkcji lokalnych korytarzy ekologicznych, zapewniających łączność z terenami o najwyższych walorach przyrodniczych, w tym ze wspomnianymi powyżej terenami Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty PLH300001 „Biedrusko” i (w mniejszym stopniu) Obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty PLH300005 „Fortyfikacje w Poznaniu”. Ponadto, należy podkreślić, iż uniemożliwienie zainwestowania na obszarach węzłowych dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”⁵⁶ zminimalizuje ryzyko wprowadzenia znaczących zmian w zakresie zagospodarowania terenów, skutkujących wzrostem antropopresji w bezpośrednim sąsiedztwie granic obszarów włączonych do sieci Natura 2000 (tereny Moraska, Radojewa i Umultowa sąsiadują przede wszystkim z PLH300001 „Biedrusko”).

Podsumowując, prognozuje się, iż pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu, zapewniająca ochronę przed zainwestowaniem terenów położonych w zasięgu klina zieleni, będzie miała korzystny wpływ na przedmiot ochrony oraz integralność obszarów włączonych do sieci Natura 2000.

⁵⁵ poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę cieków i wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych

⁵⁶tereny zlokalizowane w granicach obszaru projektu mpzp pełnią funkcje obszaru węzłowego w obrębie dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”

6.13. Oddziaływanie transgraniczne

Ze względu na położenie geograficzne Poznania (znaczne oddalenie od terenów przygranicznych państwa) stwierdzić należy, że realizacja ustaleń omawianego projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu nie spowoduje oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, w rozumieniu Konwencji z Espoo z 25 lutego 1991 r.

7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZA GOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Skutki realizacji postanowień planu podlegać będą bieżącym pomiarom, ocenom oraz analizom wpływu na środowisko wielu czynników, prowadzonym m.in. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska⁵⁷ przez zobligowane do tego instytucje i służby. Stosownie do art. 10 ust. 2 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* dla monitoringu znaczącego wpływu na środowisko realizacji planów możliwe jest wykorzystanie istniejącego systemu monitoringu, w celu uniknięcia jego powielania.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Państwowy Instytut Geologiczny, **Prezydent Miasta Poznania**, pełniący jednocześnie obowiązki starosty powiatu grodzkiego, prowadzą monitoring poszczególnych komponentów środowiska, w tym jakości powietrza, jakości wód, jakości gleby i ziemi, hałasu i pól elektromagnetycznych, w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* oraz ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne*.

Zakres i częstotliwość monitoringu obejmującego pomiary stężeń zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, badania poszczególnych wskaźników zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych, będą zatem dostosowane do zakresu i częstotliwości monitoringu prowadzonego w ramach programów Państwowego Monitoringu Środowiska. Należy podkreślić, iż w przypadku analizowanego obszaru projektu mpzp do analizy skutków realizacji ustaleń projektu mpzp najbardziej zasadne będzie wykorzystanie wyników badań prowadzonych w obrębie Stacji Bazowej Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego Różany Strumień – obejmującej swym zasięgiem obszar zlewni Strumienia Różanego, w obrębie której zlokalizowany jest jednocześnie obszar projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu.

Pomiary i badania prowadzone w celu określenia stanu poszczególnych komponentów środowiska prowadzone będą natomiast zgodnie z metodyką i wymogami określonymi w poszczególnych rozporządzeniach⁵⁸, a także specjalistycznych opracowaniach – określających metodyki referencyjne, odnoszące się do sposobu analizowania stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska. Stosowanie właściwych metodyk prowadzenia badań i pomiarów jest niezwykle istotne ze względu na ograniczenie możliwości wystąpienia błędów w ostatecznej ocenie jakości poszczególnych komponentów środowiska. Z uwagi na różnorodność zagadnień dotyczących metody i wymogów jakie wskazane są w przypadku prowadzenia monitoringu poszczególnych komponentów środowiska, w niniejszym opracowaniu nie przytoczono ich brzmienia.

Proponuje się jednocześnie by częstotliwość przeprowadzania analizy skutków realizacji omawianego projektu mpzp była dostosowana do częstotliwości badań prowadzonych w obrębie Stacji Bazowej Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego Różany Strumień.

⁵⁷ utworzonemu ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. *o Inspekcji Ochrony Środowiska*

⁵⁸ w tym m.in. w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. *w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych* (Dz. U. 2011 Nr 258, poz. 1550), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2011 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem* (Dz. U. 2011 Nr 288 poz. 1697)

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE MPZP

Możliwość rozważania różnego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów znajdujących się w granicach projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu została ograniczona przede wszystkim z uwagi na charakter dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów, jak również ich położenie w zasięgu strukturalnego klina zieleni. Ponadto, możliwość wprowadzenia odmiennego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów została znacząco ograniczona poprzez zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, określające wiodący i uzupełniający kierunek zagospodarowania i użytkowania poszczególnych terenów.

Z uwagi na powyższe, w trakcie prowadzonych prac planistycznych nad sporządzeniem projektu planu miejscowego nie rozpatrywano rozwiązań przestrzennych odbiegających w sposób istotny od zaproponowanych ostatecznie w projekcie mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu.

Wspomnieć należy, iż jedynym rozpatrywanym rozwiązaniem alternatywnym było ewentualne odstąpienie od prowadzenia prac nad projektem planu miejscowego, jednakże z uwagi na zagrożenie związane z ryzykiem zabudowy terenów zlokalizowanych w zasięgu klina zieleni, rozwiązanie to zostało uznane za najbardziej niekorzystne.

9. WNIOSKI I STRESZCZENIE

Prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu. Projekt planu sporządzany jest na podstawie uchwały Nr XXVII/203/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 9 września 2003 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” w Poznaniu. Wspomniana powyżej uchwała dopuszcza odrębne opracowanie i uchwalanie planów dla poszczególnych części obszaru „Moraska – Radojewa – Umultowa”.

Przedmiotowy projekt planu obejmuje obszar zlokalizowany w północnej części miasta (w rejonie Umultowa), obejmujący tereny położone między ulicami: Mleczową Huby Moraskie oraz Umultowską. Całkowita powierzchnia obszaru objętego projektem planu miejscowego wynosi ok. 21,25 ha.

W dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów objętych granicami projektu mpzp wyróżnia się obecność wyłącznie terenów niezabudowanych, reprezentowanych przez tereny lasów oraz tereny zieleni towarzyszącej wodom powierzchniowym (staw oraz zasilające go niewielkie ciek – w tym Potok Umultowski). Na obszarze objętym granicami projektu mpzp nie funkcjonuje jakkolwiek zabudowa, a przez jego tereny nie przebiegają żadne drogi. Obsługę komunikacyjną terenów w granicach analizowanego obszaru zapewniają ulice przebiegające poza jego granicami – ul. Huby Moraskie (przebiegająca wzdłuż granicy południowej), ul. Umultowska (przebiegająca wzdłuż granicy wschodniej) oraz ul. Mleczowa (przebiegająca wzdłuż granicy północnej). Sieci infrastruktury technicznej przebiegają przede wszystkim w sąsiadujących z obszarem opracowania drogach oraz na terenach Kampusu Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu (graniczącego z obszarem projektu mpzp od strony południowo-zachodniej).

Pod względem geomorfologicznym analizowany obszar obejmuje tereny zlokalizowane w zasięgu poziomu wodnolodowcowego najwyższego, rozciętego przez niewielką rynnę subglacialną. Tereny objęte granicami projektu mpzp charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem w zakresie rzeźby terenu (rządne w granicach od 87,2 do 94,7 m n.p.m.). Zróżnicowanie utworów czwartorzędowych jest niewielkie – występują tu przede wszystkim piaski i żwiry wodnolodowcowe poziomu sandrowego I, którym miejscami towarzyszą holocenijskie namuły piaszczyste den dolinnych. Warunki budowlane są zróżnicowane, od korzystnych (w sąsiedztwie wschodniej granicy obszaru projektu mpzp), przez mało korzystne, do niekorzystnych (w miejscach płytkiego zalegania zwierciadła wód gruntowych). Cały obszar projektu mpzp położony jest w zasięgu udokumentowanego złoża węgla brunatnego „Naramowice”.

Tereny objęte granicami projektu mpzp charakteryzują się płytkim występowaniem wód gruntowych, które zalegają miejscami na głębokości poniżej 1 m p.p.t. Wody powierzchniowe reprezentowane są przez niewielki staw (zlokalizowany w części południowej) oraz zasilające go niewielkie ciek wodne (w tym spływający z północy Potok Umultowski).

Lokalna flora i fauna charakteryzuje się znaczną – jak na warunki miejskie – różnorodnością. Występują tu przede wszystkim zbiorowiska leśne (dominujący udział lasów z przewagą sosny zwyczajnej w drzewostanie) oraz zbiorowiska roślinne towarzyszące wodom powierzchniowym, w tym zajmujące znaczną powierzchnię trzcinowiska. Zwierzęta reprezentowane są przede wszystkim przez pospolite gatunki typowe dla terenów leśnych. Należy podkreślić, że z uwagi na obecność siedlisk o niskim stopniu antropogenicznego przekształcenia, tereny położone w granicach obszaru projektu mpzp pełnią istotną rolę w kontekście zapewnienia łączności ekologicznej terenów współtworzących klinowy system zieleni miasta.

Na obszarze projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu zidentyfikowano istotne problemy środowiska związane przede wszystkim z koniecznością ochrony siedlisk o dużej wartości przyrodniczej, jak i obecnością przedstawicieli flory i fauny podlegających ochronie na podstawie obowiązujących obecnie przepisów. Z uwagi na brak obecności terenów zabudowanych oraz terenów o funkcji komunikacyjnej, nie stwierdzono istotnych problemów ochrony środowiska związanych z brakiem dostępu do sieci infrastruktury technicznej, czy też narażaniem na ponadnormatywne oddziaływanie hałasu. Analizowany obszar charakteryzuje się ponadto korzystnym klimatem akustycznym oraz brakiem obecności źródeł emisji wpływających niekorzystnie na lokalną jakość powietrza.

Do sporządzenia projektu planu miejscowego przystąpiono z uwagi na konieczność zapewnienia ochrony terenów zlokalizowanych w zasięgu klina zieleni przed ich ewentualnym zainwestowaniem. Głównym celem opracowania projektu planu miejscowego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu jest zatem ochrona i utrzymanie terenów pełniących istotną rolę w całym klinowo-pierścieniowym systemie zieleni miasta oraz wyeliminowanie możliwości zmiany ich dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania.

Mając na uwadze powyższe, w projekcie planu utrzymuje się dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania zlokalizowanych w jego granicach terenów, wyznaczając wyłączone z zabudowy tereny lasów (**1-4ZL**) oraz teren zieleni lub wód powierzchniowych śródlądowych (**ZO/WS**). Dla terenów lasów ustala się prowadzenie gospodarki leśnej zgodnie z planem urządzenia lasu, dopuszczając możliwość lokalizacji nielicznych inwestycji (dukty leśne dla pieszych i rowerzystów, przepustów lub obiektów mostowych). W odniesieniu do zajmującego znacznie mniejszą powierzchnię terenu **ZO/WS** ustalono natomiast wymóg zachowania cieków i zbiorników wodnych jako otwartych oraz utrzymanie nie mniej niż 70% powierzchni danego terenu jako powierzchni biologicznie czynnej. Podobnie jak w przypadku terenów lasów, ograniczono do niezbędnego minimum możliwość realizacji inwestycji oraz zakazano lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów.

Dla całego obszaru mpzp wprowadzono jednocześnie szereg zapisów w zakresie kształtowania ładu przestrzennego, zasad modernizacji, budowy i rozbudowy sieci infrastruktury technicznej oraz zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, których respektowanie pozwoli na zachowanie i właściwą ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów klina zieleni. Wśród najważniejszych z nich wspomnieć można chociażby zapis ustalający ochronę walorów krajobrazowych, wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (stanowiących element klina zieleni), poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę cieków i wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych.

Ponadto, należy podkreślić, iż zapisy projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu są zgodne z ustaleniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, uwzględniając jednocześnie istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu cele ochrony środowiska, określone w dokumentach szczebla międzynarodowego, krajowego i lokalnego – w tym w dokumentach takich jak: Konwencja Berneńska, Konwencja Krajobrazowa, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2000), Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry oraz Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.

Ze względu na charakter założeń projektu mpzp, prognozuje się, iż realizacja pojedynczych inwestycji (związanych przede wszystkim z zapewnieniem właściwego funkcjonowania terenów), będzie związana z wystąpieniem oddziaływań, które z uwagi na swój charakter, intensywność oraz zasięg przestrzenny, będą miały pomijalny wpływ na kształtowanie poszczególnych komponentów środowiska. Ewentualne oddziaływania o niekorzystnym charakterze, wpływające w sposób lokalny i czasowy na kształtowanie poszczególnych komponentów środowiska, związane

będą z pojedynczymi inwestycjami związanymi z rozwojem i przebudową sieci infrastruktury technicznej lub też lokalizacją takich elementów jak urządzenia wodne, przepusty lub obiekty mostowe, czy też ciągi piesze lub rowerowe. W największym stopniu oddziaływania te dotyczyć mogą powierzchni ziemi, warunków gruntowych oraz roślinności porastającej niewielkie powierzchnie, w obrębie których możliwe będzie zrealizowanie poszczególnych inwestycji (oraz prowadzenie prac realizacyjnych). Podkreślić należy natomiast, że skala projektowanych inwestycji oraz ewentualny zasięg ich oddziaływania, nie będzie stanowiła zagrożenia dla wystąpienia istotnych, negatywnych oddziaływań, wpływających na kształtowanie komponentów środowiska w granicach całego obszaru projektu mpzp – pod warunkiem respektowania ustaleń projektu planu oraz przestrzegania obowiązujących przepisów prawa.

Zakres wprowadzonych do projektu mpzp zapisów dotyczących ochrony poszczególnych elementów środowiska uznaje się za właściwy i wystarczający. Należy jednak zaznaczyć, iż warunkiem zachowania dotychczasowego stanu i prawidłowego funkcjonowania środowiska w obrębie terenów zlokalizowanych w granicach omawianego obszaru, będzie precyzyjne wyegzekwowanie ustaleń projektu mpzp i restrykcyjne przestrzeganie przepisów i wymogów ochrony środowiska, wynikających z obowiązujących przepisów prawa.

Analizowany w prognozie projekt mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu wprowadza najbardziej korzystne dla środowiska rozwiązania w zakresie docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów położonych w jego granicach, stąd też nie rozpatrywano rozwiązań wskazujących na alternatywny sposób ich zagospodarowania i użytkowania. Możliwość wprowadzenia odmiennych rozwiązań w zakresie docelowej funkcji poszczególnych terenów ograniczona została również przez zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania.

Reasumując, w wyniku przeprowadzonej analizy, uwzględniającej obecny stan i charakter poszczególnych komponentów środowiska w granicach przedmiotowego obszaru, a także skalę oddziaływań związanych z realizacją nielicznych inwestycji infrastrukturalnych, stwierdzono, iż pełna i docelowa realizacja wszystkich ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. Umultowskiej w Poznaniu stanowić będzie skuteczne narzędzie umożliwiające ochronę cennych przyrodniczo terenów klina zieleni przez zabudową.